

שערי הלהבות

קובץ למסורת הלכה והשכפה

ויצא לאור על ידי

تلמידיו ישיבת בית שערם
ובית מדרש משנה הלוות נדolute

העורך:

שמעואל טירד — שמעואל יצחק מארגארעטען

שנת ה'תשכ"ה — ברוקלין, ניויארך

המחיר נ דלאה, חמוסיף מוסיפין לו ברכות מן השמיים.

Published by

Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of

Rabbi Menashe Klein

of Ungvar

Dean of Yeshiva Beth Shearim

1578 53rd Street

Brooklyn, NY 11219

לרכיש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש וtabבנית צילום, להתקשרות:

To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב Toll Free (888) 498-8642
ניו יורק New York (718) 851-0806
ארץ ישראל Israel (02) 587-0613
MishnaHalachos@mail.com

תרומותכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל

Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשולח תרומותכם החשובה:

Please send your generous donations to:

Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד

Copyright © 2004

ישיבה בית שערים - אונגנוואר

בנשיאות הגאון מרן ר' מנשה קלין שליט"א אבדק"ק אונגנוואר
5306—16th Ave., Brooklyn, N. Y. Tel. 494-6788

מודעה

בחורים ואברכים מצוינים הרוצים להתקבל לቤת המדרש
והכלול לומן הבעל"ט להשתלם בתורה וחוראה הלכה
למעשה מתבקשים להתקשר עם הנהלת הישיבה לבור
אפשרותם להתקבל
לבחורי הישיבה תחיה זכות קדימה להתקבל לכל האברכים.

רענישטראציע

רענישטראציע גיט איזט און אין אונגנוואר מתייבטה
פאר בחורים אין עלטער פון 15 יאר פארן נייעם זמן הבעל"ט.

סקאלעררישיף

די הנהלת הישיבה צוזאמען מיט עטליכע מנדבים האבען
באשלאטסונג צו געבען א צאל סקאלאעררישיפט פאר עילוי'איישע
בחורים.

די ישיבה האט זיך ב"ה קונה שם געוווען אלט א מוסד וואו עם
וואקסנון גדולי לומדי תורה וחוראה מיט א געזונטער השקפה
פון דעת תורה צום גאנצען דרך החיים ברוחניות ובגשיות.
די ישיבה געפינט זיך אין איר נייער חיים, פראכטפלוע 3 גע-
בידעם, שיינע דארמייטארי, הערליך דיזינגנג רום, עיר-קאנ-
דישאנד בית המדרש, א.ד.ג.

נדפס בדפוס
עמפייער פרעט"

550 Empire Blvd., Brooklyn, N. Y. 11225

שער הלוות

חוברת ב'

סיוון ה'תשכ"ה

תובן העניינים :

דברים אחדים	המערכת
הקדמה	
תשובה בעניין אם כל דבריו הוו נאמרו ברוחהך	
ובכל חמשתעפ' לויה ממן הראש ישיבה שליט'א	
תשובה בעניין עשה דוחה ל"ת ישלא"ע	
מפ"ק מרן הגה"ק רשבבה"ג ר' עמרם בלום זצ"ל	
בעניין האיש מקדש בו ובשלוחו, ומנאצפ'ך צופים אמרות	מפ"ק הגה"ק רשבבה"ג מרן ר' יוסה אלימלך
בנהן אברך"ק אונגוואר הי"ד (מפי השמיעיה)	
שייעור בסוגיא דבירות	מן רמן ראש היישיבה שליט'א
בעניין רודף נתן להצלו בנסחו הרבה משלום פירנקל, ר"מ בישיבה	
בעניין גור קטן מהרב מרדיי קנאפלער, מנהל היישיבה	
מתלמידי היישיבה :	
בעניין ספיקא אדרוייתא מה"ת לקלא ישעי' יהודה אבראהם	
בעניין הדחה ראיותנה חיים עוזרא איזועקאוויטין	
בעניין מסיעין אין בו ממש יהיאל הכהן גראט	
בעניין היבוב הבעל במצונות אשכנז מרדיי יהושע גרגנברגערעד	
בעניין היישיןן לנומילין שמואל דוד זוויסט	
בעניין נסח ברכות אפרים פישעל ארי' ווינער	
בעניין שעסוק במצויה פטור מן המזווה משה זווינשטיין	
בעניין זידוי חטאים שמואל טיד	
בעניין חבחשה תחולת הזמה היא יצחק ליכטענגעולד	
בעניין היבוב האב במצונות בניו ובנותיו הקטנים שמואל יצחק מארגנאראעטען	
בעניין פראית עין אברהם יצחק הכהן קאנזן	
בעניין ספק ספיקא אליעזר זאב קלין	
בדין שיבור לעניין ק"ש ותפללה אברהם קאנפעל	
בעניין איסורא דעתך כי ממנה שמואל קלין	

דברים אחדדים

נודה לשטך בתוך אמונה, ברוביכם אתם לה' שבראנו לכבודו והבדילנו מן התוועים ונתן לנו תורה אמת והרי עולם נתע בתוכינו על ידי לימוד תורה הקדישה תורה ה' תמיינה ולהעמיך בה ולעשות ציצים ופרחים זה בונה וזה סותר וכל ניר לימודי ה' ולדבק בעין חיים הניתן מפיני, וכבר אמרו זל' אפילו כל מה שתלמוד ותיק עתיד לחידש כלם מרועיה אחד נתנו ברוך שבחר בהם ובמשנה.

כהה יתירה נודעת לנו על ידי מרכז ראש היישבה שליט"א, על אשר בחר בנו להזינו עופקים במצבה המטפלים בקונטרס זה להוציאו לאור לתקנו ולהדרשו ולעטרו בעטרה הכתמים דברי סופרים בדפירים אחדדים בראש הקונטרס.

זהנה הקובין חקטן הזה מעט בכם ורב באיכות בעוזה"ת הוא דוגמא קטנה מעבודות ושיטתה מרכז ראש ישיבתנו שליט"א והנהלתה לחדר בחריות בעלי בשון בפלפולא דארוייתא מיזסדים על אדני זו בירור הלכה היוצאה מן הסוגיא, כלם אהובים מבדור ב"ג נפה ולהחטיב כל הופסקים הצדיים עד אהרון שבאהרונים שלמדו תורה ה' לשמה, ועל ידי זה להקיט דור ישרים יבורך בקאים בספר הישר ומאריכים בדבר ה' זו הלכה בתורה ויראת שמיט.

ומן המותר להציג השיבות הרבה להופעת קובץ זה בדורנו אנו אשר כל טמץ התורה מדפים בכל יום כל מיני פסנות והתיכונים להבדיל באף אלף אלפים והבדלות מוציאים כל מיני טומאה זוכירה וניאוק וביצוא זהה בבטאות שלחה, זה לעומת זה עשה אלקיים להוציא פרי הדושי תורה מתלמידי ה' ומעטמן האור דזהה הרבה מן ההישך, בלבד שהוא דבר חשוב מצד הצד הישיבה לקיים קשר וברית תמיד עם תלמידי יידוי היישיבה ונאמניה בכל אחר וחוץ לתלמידי היישיבה וחניביה המוציאים כאן אפשרות לבתו פרי הדושים אשר הגו בתורתם יומם ולילה בין בותלי בית המדרש בישיבתנו הקדשיה ועל ידי יציעתם מצאו איש כפי עכודתו.

ואסורי תודה אנחנו לאדמור"ר מרכז ראש ישיבתנו שליט"א על אשר המציא לנו תשובה אחת מכ"ק ב"ק זקונן גאון עילס מרכז ביל בית שעריהם, אשר עדין לא ראתה אור הדפוס, וגם תשובה אחת אשר השיב אדמור"ר מרכז שליט"א לאחד הגוזלים בענין נהון הנגע לבני תורה בכל אתר ובפרט לבני ישיבה במדינתינו.

בתקופה שדברינו אלו יعلו על שלהן מלבדים מאן מלבי רבנן, הנהנו מהווים קידה,

שמעואל טיר

שמעואל יצחק מארגאגראטטען

העורבים

ה ג ד מ ה

הפעם אודה לה' אשר זיבני לראות תלמידי ישיבתנו הקדושה מוצאים פרי עטם ביקרות לה' בקבין חדשני תורה שערי הלכות בדבר ה' זו הלבת.

במה אקדם לפניך ישב מרום על אשר שמת חלקי להיות מושבי ביהמ"ד ללימוד וללמד תורה ה' תמיינה לתלמידים הננים יראי ה' מרבים, מקוטן הלה, תלמידי המתפתח, כולן אהובים, ורע ברך, נבר יברוך, וועלם בני עלי' יושבי בית המדרש, דורשי ה', דרש דרש והנה צורף, ובגדול כליה, הפרי הפליל, עילת העילות, בשםון בן הוא, כרבה דברOLA ב'), בולל דבר גדול ודבר קטן, היוות דאביי ורבא מיש"ס בבבלי ירושלמי והלבתא גבירתא ב') הלקוי שי"ע ביראות הקודמת להבטה, לאפוקי שמעתא אלבा ההלכתא, בדיבוק חבריהם ופלפול התלמידים בסלה נקי' מנפה בשלוש עשרה נפה, אשר הלקם שבחרו בו ואשרי עין ראתה אלה.

עלינו לשבח לאדון הכל על החזן הגדול וגמלו הטוב אשר זיבנו ררכוש מקום חדש מזון ומופשר ל תורה ותפלת וקדושה, ג' בעינם מפוארים מכליות בית המדרש מפואר, זהדרו לימוד, פנימי', בית תבשיל עם חדר אוכל, בתוך עמי אנכי ישב בבראה פארק מקומות תורה, ונתקיים בנו מאמר ר' יוסף אפילו אתה נתן לי אלף אלפיים דנרי וhab אין אני דר אלא במקומות תורה.

ואליכם אישים אקרים, אוהבי התורה : שוחרייה, עמודי העילס, החנכי מוסדות התורה : היישטו יד, נוא לזרות ה' בגבורות המשלים ביצרת, הבינו וראו נפלאות ה', כי את זה לעומת זה עשה אלקים - בשעה שבני המדע הנקראים בטודענותם בליעז' מלאים בחכמת האומות עוסקים בחורבן העולם ועושים הכל כדי להרר ולרכס, בידוע וمفروسם כלל, באotta שעת ראיינו בני עלי' והמה מועטיכ, יחידי סגולת, בחורי הבות, מקרויות יסודות ובל מהותיהם לתורה וקדושה בטהרה ולבני העילס, עליהם אמרו אל תקרי בניך אלא בוניה.

ומרגלא בפומי כי יהצע פתנס העולם שבלי תורה אין קיום יiams ישראל, ואני אומר בלי תורה א"א לקיום העולם בכלל, וכל עיקר קיום העולם תלוי בבני תורה אלו ובזיווגם בהם, ומקרה מלא הוא משפט השמעת דין ארין יראה ושקפה ואמר ר"ל (שבת ז"ח) מי דבתי זיהוי

ערב ויהי בקר יום הששי ה' יתירה למה לי מלמד שהנתנה הקב"ה עס מעשה בראשית ואמר להם אס ישראלי מקובלות התורה אתם מתקיימים ואס לאו אני מהזיר אתכם לתהו ובהו והיינו דכל העולם כולם תלוי בלימוד התורה. ובזה מובן מה שאנו מתפללים המהדרש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, והכוננה דבר כל יום ויום מתחדש העולם ע"ז למוד התורה ובאט יפסקו ח"ז לרגע אחד יהוזר העולם לתהו ובהו.

ויל בן נקוה לכט תומכי תורה נדיביו עס להיות לנו לאהייעור, וחוב קדוש על כל אחד מישראל לסיע לנו בכל מני סיוע שנוכל להמשיך בהרצאת התורה ולהרחב ולהרבות גבול הקדושה, תורה והלכה מן השנויות. ומזרדים אנו על העבר לכל יידידינו שקמו בעורתנו בכל מני עוזרה, והשם יתרברך שם יברך אתכם יראי ה' הקטנים עם הגודלים ברוחבם Atkins אלה עיטה שמים וארען.

ומה' יברך גבר תלמיד ישיבתינו הקדושה, הרימותי בחור מעס ה"ה ה"ג ר' מרדרבי קנאפלווער שליט"א, מנהל ישיבתנו, אשר משקיע בחתיו לחוק ולשפר מצב ישיבתינו, נוצר תאה יאלל פרוי, י"ר שיזכה לראות פרוי מעללו מצלヒוס ויראה ישיבתינו בגדרה ובשנוגה בתלמידים הנזינים, ויזכה לראות דורות ישרים יברוך וירוץ ההורים ממן רוב נתה עבענץ"א. וברכה לא אמנע לראשי היישיבה וכל מנהליה.

ואתם אהוי יידי תلمידי אהוביכם בבני קבלו עלייכם יידידים אהוביכם ללימוד תורה לשמה, כי בזאת אתם נלבדים בדורנו וזה שתורה מנהת בקרן זיות וככל הרוץ ליטול יבווא ויטול. ונגיל אין לפרש שבעת שתורה מנהת בקרן זיות או הש"ת מאיר אור תורה עד שככל טי שיזכה ליטול יבווא ויטול. ולאו בכחכם זה ולא תרדפו אחרי תענגוי עזה"ז ומורתותיה, זאיון לך תענג גדול מהתרת הטעפות בתורה הקדושה, מלבד שאתם מקיימות את העולם שנברא בעשרה מאמרות ומוסיפות קדושה בכל העולמות ובין הוא שתקבלו שברכת, אשרכיכם בעזה"ז. טוב לכם לעזזה"ב.

דברי המזפה לישועת ה' בהרף עין הטרוד והעמוס בעבודה הקדש בלב ונפש.

מנשה הקטן

תשובה בעניין אם כל דברי חז"ל נאמרו ברורה"ק והמסתעף לו
מן רון הגאון ר' מנשה קלין שליט"א — ראש הישיבה

למען הרמת קרן התורה החלטנו להציג בראש כל חוברת תשובה או עניין הנוגעים לחולמי ישיבה, ולחשבות הדבר הגנו מdafים תשובה מאות מרכז הגאנזן ראש הישיבה אשר השיב לאחד הגודלים בעניינים המפורטים כאן. — המנורמת

ב"ה. ע"ק לסדר זאת חקת התורה, ה"תשכ"ג ברוקלין נ"י י"ז"א.

החיים והשלום יהוו תמים, יעלו על ראש תמיימי, וברכתא בmouth תחתא אל כבוד ידידי האובי אשכול הסופר הרה"ג המפוזרים וכו'.

אחדשת"ר, יקרת מכתבו קבלתי, ואבא היום אל העיון בדבריו היקרים לי מאדר, ולפי שדברים אלו סובלים אריכות גזילה ובירור ושקייה בדברי רבותינו זיל מה שאין הזמן גרמא אמרתאי עצבור אהא פרשת עכ"פ בקידור נמרץ אף כי היה ראוי לבירר על כל אותן ואות בריאות ברורות מש"ס ופסקים כי הם ממש בדברים הנוגעים לעיקרי תורהינו הקדושה ולכל נש' מישראל ממש, ואסתפק בעית לבתו דעתינו הענינה עם קצת ראיות, ודי לחכם במותו ושמע חכם וויסוף לך, ואולי לכשתתפנ' אשה עוד פרק זה בס"ד. ולפי שפ"ת נגע בכמה עניינים הלקתי הדברים לפי סעיפים:

(א) אמונה והיחס לדברי חז"ל בין בהלכה ובין באגדה.

(ב) האמונה והיחס לדברי הקבלה שנתקבלה בעם ישראל הקדושים.

(ג) אם כל דברי חז"ל נאמרו ברוח הקודש ואם כן איך אפשר לרשות ע"פ פשטונו של מקרה דלא כפיי חז"ל.

(ד) אם גם דברי הראשונים כרש"י ורמב"ן ואחרוניהם נאמרו ברוח הקודש.

(ה) אם יש חילוק בין הלכה לאגדה לרשות באופן אחר ממה שפ"י חז"ל.

(ו) אם מותר לרשות במשנה או גמרא פשט שאלה כחז"ל היכא שלא נוגע להלכה כלל.

(ז) מי שלא נסמך להוראה אי מותר לו להורות.

ועיקר שיש תחית המתים מה"ת, מה לנו ולאומנותו וכי מהיכן הוא יודע שכן הוא, הלכך כופר גמור הוא ע"כ. ובגלוון שם ציין לב"ש שכabbת דברים אלו איןם מדברי רש"י, אולם בספר ירד רימה לננהדרין שתהיה מגודלי הראשונים דור אחר רש"י כתוב דברים אלו בשם רבינו שלמה זיל ע"ש. א"כ אין ספק בדברים אלו יצאו מפי קדשו של רבינו הקדוש רש"י זיל.

ובגמ' סנהדרין (דף צ"ט) והאומר אין תורה מן השמים וכוכ' תניא אידך כי דבר ה' בהזה וזה האומר אין תורה מן השמים ואפלו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקב"ה אלא משה מפי עצמו והוא כי

ואבא על ראשון רاشון וזה החלי בס"ד, הנה פשוט וברור ומחויבים אנחנו להאמן בכל דברי חכמיינו זיל ומדרשיין כבתורה שבכתוב ממש וכל הוכופר ברורה אחת מדורות חז"ל אפילו מאמין בכל שאר התורה הרי זה בכלל אפיקורוס ואין לו חלק לעולם הבא, הכוי אמרין בסנהדרין (דף ז' ע"א) במשנה כל ישראל יש להם חלק כו' ואלו שאין להם חלק לעוזה"ב האומר אין תחית המתים מן התורה וכו' ופרש"י ה'ג האומר אין תחית המתים מה"ת שcosafer במדרשים ודרשין בגמ' לסתמן מניין לתחה"ם מה"ת ואפלו יהא מודה ומאמין שישוי המתים אלא דלא רמייא באורייתא כופר הוא הוואיל

להסתפק בזה, אבל מעשה זו לא ראו אבותינו ואבות אבותינו ורק קבלה הוא ממשה ר宾ינו שכך היתה. ובאמת כן אמרו זיל דראייה היתה מעשה בלבעם ליקבוע בעשרת הדברים ולאמרה בכל יום זהה כנ"ל. ומ"מ מי שלא מאמין בה הרוי וזה כופר עלייה.

(ב) ומעתה נבאר קצת באמונה הקבלה בישראל, והנה גם בזה פשטוטה דהחולוק על דברי הקבלה שקבלו ישראל בכל דבר אליו חולק על השכינה גדרולה הקבלה שמכורעת בכל מקום, וכ כתיב שמע בני מוסר אביך ועל תטוש תורה אמריך, ואפילו בהלכה שנסתפקו בדבר תשעה בניין מוסר אביך ועל תטוש תורה אמריך, ואפילו קטן נגד גדול אם היה קבלה בידי הקבלה מכורעת, ועוד אמרו במס' עדות פ"א מג הלל אמר מלא הין מים שאובים פולין המקוה אלא שודם חייב לומר בלשון רבו ושמאי אומר תשעה קבין: וחכמים אומרים לא כדורי גרדדים משער האשפה שבירושלים והיעדו מושום שמעיה ואבטליון שלשת ליגין מים שאובין פולין את המקוה וקיים חכמים את דבריהם ע"כ. ופי הרע"ב (וכ"כ רשות שבת דף ט") משער האשפות, הזכרי התנאה שם אימנתן ושם שכונתנו לומר לך שלא ימנע אדם עצמו מבית המדרש שאין לך אומנות פוחתת מן הגדרי שאין מעמידין הימנו לא מלך ולא כהן גדול ואין שער בירושלים פוחתת משער האשפות והכריעו בעדותן לכל חכמי ישראל ע"ש. ועיין מקאות פ"ז מ"א והיעדו אנשי מידבא וכו'. ילו דוקא קיבלת נשים תורה הוא וסמכינו עליהם דיןין לך גדול מהකלה בישראל כי הקבלה בא לנו מראש המקבלים משה רבינו קבל תורה מסיני ומסרה ליוחש וכו' ובכל דור ודור עד שבא בקבלה אצלינו ולפעמים אף מוציאים המקרא מידי פשטו כדי להעמיד הקבלה: אמרוי הדפסוק אסמכתה הוא ובא לדבר אחר והקבלה מקימים.

דבר ה' בזה ואפילו אמר כל התורה יכולה מן השם חוץ מדקדוק זה מק"ז זה מגיירה שהוא זו זה הוא כי דבר ה' בזה. נמצא עלה לנו ראשונה דכל מי שאמר אפילו על דקדוק אחד או ק"ז או גוזש שאינו מן השם הרי וה בכלל האמור אין תורה מן השם וכל דרישות חז"ל בכלל זה.

אלא בדברין ק"ז ריאתי מקשין האיך אפשר לומר כן שהרי ק"ז אדם דין מעצמתו ואורי טעה בדמיונו ואיית ליה פירכא. ולידי אין זה קושיא דודי אמר אחד בא ומפריד הק"ז בפירכא ליכא איסור בזה אם אית ליה פירכא אבל כל זמן שלא ידע ליה פירכא אלא שאינו מאמין בק"ז שהוא מן השם אמריך הרוי וזה כופר במידה אחת בלימודו ודרישות חז"ל, וזה פשוט. גם ייל דקיי עשרה ק"ז המבוארים בתו. יבדוקו סופרים הביא גירא שגרס חז"ז, ולא גרס ק"ז זה, וא"כ י"ר כוונתו שkopur על עיקר לימוד של ק"ז ATI שפיר וכפי שכחתי דמיון דאיינו מפריך הק"ז אלא אינו מודה בו הרוי וה בכלל יפשוט, ועיין רמב"ם פ"ג מה' תשובה ה"ה.

עכ"פ מבוואר לנו דהחויב להאמין בכל התורה בין בכתב ובין בתורה שבעל פה ובכל דקדוקיה חסירות ויתירות בין שהוא דבר הנגע להלכה ואפילו שאינוי אל מעשה סייפור בעלמא לעני ראות עיני בשער ודם וכגון מעשה בלעם עם אהנו שפתח ה' את פ' האthon והזכיחו לפניי, אף שאין זה נוגע להלכה ילא ראיינו מעשה זה בפועל וגם נראה דבר זו שהאתון ידר בורק בלבעם ושריו ראו זה מ"מ הכוורת בה כאלו כפר בעשרת הדברים, וכבר כתוב החת"ס זיל בתשובה לאחד שאל אי לומר הי"ג עקרים בכל יום, והח"ס זיל השיב שלדעתו מעשה בלעם הוא מערקי התורה כי בכל התורה עכ"פ אבותינו ספרו לנו מה שקבלו מאבותיהם וראו בעצם כל העניינים, וליכא

באמת אך אני אומר במקום שיש מצהה או אפילו קיבלת אין מדין האמת לבטל הקבלה מפני דברי החכם ההוא מן הצד שאמרתי ע"ש בדבריו הקדושים. והAIR לנו הרשב"א ז"ל דאין לבטל שום דבר קבלה ואפלו אם בא מי שהוא ונונן לנו מופת חיקר על צד המחקר נגד הקבלה לא נקבלתו DAOLI חקרתו כובת ולא שאולי כובת ודאי כובת הוא כיון שהקבלה שבלנו אפלו בין הנשים הוקנות מקורה עד הנביים ומשה רבינו ע"ה ודבר זה הלכה הוא אשר אין להרהור אחריה.

ג) ומעטה נבא אל העיון בס"ד אם מחייבים אנחנו לומר שככל דבריו חול"ל אמרו ברוח הקודש הן בהלכה יון באגדה, זכר ופה ריבטה צ"ע ובירור בש"ס שנראים הדברים שתראי מקום למקומם, והוא דבגמ' יומא (דף ט, ע"ב) אמרו תניא משנתו נבאים לאחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל וудין hei משתמשין בבת קול וכו' גראה מפורש דלאחר שמתו הנביאים האחרונים כבר נסתלקה רוח הקודש מישראל וא"כ החכמים האחרונים שהיו אחוריים כבר לא השתמשו ברוח הקודש וא"כ י"ל דגם דבריהם לא אמרו ברוח הקודש לכארה, יזיען סוטה (מ"ח ע"ב) ובמס' סנהדרין (י"א ע"א) ובגמ' יומא עוד שם (דף כ"א) דברים שבין מקדש ראשון לשני רוח"ק ע"ש, ובגמ' מגילה חשיב לרבות אסתר ברוח הקודש נאמרה ממשע דכל שאר דברי חול"ל לאו ברוח הקודש נאמרו דאל"כ Mai רבותא דאסתר.

אמנם דברי הגמ' צדיקים ביאור שהרי עירובין ערך ס"ד ע"ב) אמרו באותו שעה למדנו שכון ר"ג בריח הקודש, ובפסיקתא דרב כהנא פ"ס' אחריו (קע"ו ב') צפה ר"ע בrhoה"ק ובירושלמי סוטה פ"א ה"ז צפה ר' מאיר ברוח"ק ובירושלמי שבאות פ"ט ה"א, וב"ר בע"ט צפה רשב"ג בrhoה"ק, נמצאו דכו היה רוח הקודש לאחר שמתו הנביאים

ונעתק כאן לשון הרשב"א עד היכן מגיע כה הקבלה בעם ישראל ועד היכן סומכין עליה, והוא: בתשובה ח"א סי' ט' ז"ל, דע כי כל חכם מהכמי תורתינו החסידים כשראה דבריו הפלוסופים וישראל בעיניו דרכם כשהוא מגיע אצל הכרובים המנוראים בהפכים פרש אותו בעין שיהא נושא לחקריה הפילוסופית ומשים עניין המקראות משל לפיו שאין דוחק אותו עניין נבואי או מצהה אבל כשזה מגיע אצל חכמי ישראל יפרש המקראות כזרותם ואף על פי שהחכמה הפילוסופית סותרת אותם בעין תחיה המטים שאין הכתובים מוכרים בו הכרה נחתך ויש לפרש כל המקראות בדרך משל בעין המקראות שבו יותר מבוארים בעין מתי יחזקאל ואלא שהכרחים הקבלה המפורשת באומה ובמקום זהה יודעה שהකלה בתבל החקרה הפילוסופית ואנו תהיה לנו הראה ממנו שאין משגיחין בחקרה כנגד הקבלה לפי שהחמת השם לעלה מחיקרותם וככה יקרה לנו מז הדין מכל דבר שיש קבלה ביד הוקנים והזקנות מעמו ולא נסתור קבלתם רק אחר הקיום שאינו באפשר הלילה ולמה נסתור קבלתם ואין קבלה פושתת ביד עמיינו רק שקבלו אותה דור אחר דור עד משה רבינו ז"ל ע"ה או עד הנביאים ופעמים יהיה העניין ההוא נרמז בכתב ולא שיחיה הרמו זהה מוכחה רק תכירחנו הקבלה ויתאמת העניין הכתוב עם הקבלה וכו' ולא עוד אלא אף שמצד החקרה אין לנו לדון לבטל דבר שחיקרת חכם מן החכמים מחייב בטולו אם יש בידינו קבלה על קיומו ולמה נשמוד על חקירת החכם ההוא יאoli חקרתו כובת מצד מיעות ידיעתו בעין ואולי אם יעמוד חכם ממנו יגלה סתרת דבריו: קיומ מה שסתור וכמו שקרה לחכמים שקדמו לאפלטון עם אפלטון ושקרה לאפלטון עם אריסטו תלמידו הבא אחריו ואני אומר שנסמיך על הדין הזה להכזיב כל מה שיאמר כל חכם כי אילו אמרנו כן היה כסילות

חוות הלבבות שער החובן הנפש פ"ג ד"ה והעשיריר. והנה יש נפק"מ גדולה בין הני טעמי לדיפויו דרך ייחידי סגולה היה להם רוח הקודש כר"ג, וא"כ גם בזמן התנאים ואמוראים לאו כ"ע וכו בה צ"ל ח"ז שלא נאמרו כל דבריהם ברוח הקודש אלא כגון רש"ג ור"ע וחבריהם הדומים להם שוכנו לרוח הקודש, ולפי הטעם דrhoה"ק קתנה נשאר א"כ ייל דכל אחד לפי מדרגו בו רוח הקודש וכל אחד לאחר פמי מדרגו בו מושבון. ברם לאחר התישבותו ולאחר העיון בתא קושיא נראה מה שהראנו בזה בס"ד. דמה שאמרו דלאחר נבאים האחוריים נסתלקה רוח הקודש הינו Dokא דלא הויה להם רוח הקודש לימי עצמא ולענין שאר דברים אבל לעניין דבר שבקדושה ולימוד התורה לא נסתלקה מעולם. וזה מוכחת מה דאמרו בגמ' ב"ב (י"ב ע"א) אמר רב אבדימי דמן חיפה מיום שחבר בית המקדש ניתלה נבוואה מן הנבאים ונינתה לחכמים. ושקלוי ותרוי ומסיק רב אשי תדע אמר גברא רבא מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה, ופרידיך ודילמא כסומה בארכבה ומשני ולא טעם היב, ופרש"י כיוון אמר טעם אין זה כסומה שמקoon ליריד בארכובה במקורה בעלמא אלא סברת הלב הוא הבאה לו בנבוואה וזה להסתכים להלכה למשה מסיני ע"כ.

נראה מרבי אבדימי דאפילו נבוואה שהיא גדולה מרוח הקודש וניטלה לגמרי משחרב בית המקדש מ"מ מן החכמים לא ניתלה וא"כ כ"ש רוח הקודש שהוא מדרגה נמוכה מבנוואה וראי דמחכמים לא נסתלקה. והרמב"ן שם בחידושיו הבא פרש"ז זיל והקשה עלייו ופי' אלא הכי קאמר עפ"י שנטלה נבוואה מן הנבאים שהוא מראה בדור החכמתה לא נטלה אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם ע"כ ע"ש. נמצא לו ראייה ברווח דלענין ידיעת התורה לא ניטלה לא נבוואה ולא רוח הקודש

האחרונים ולאחר חורבן הבית. ונמצא לכוארה דברים אלו סתראי נינהו וצ"ע. ולפום ריהטא ייל דמה שאמרו נסתלקה רוח הקודש מישראל, ר"ל נסתלקה מרובם של ישראל אבל אכתי נשתיירה לייחידי סגולה שככל דור, ובזה ATI שפיר מה שהשיבו לרובთ ולפלא כמו"ש באותו שעה לממדנו שכoon ר"ג ברוח הקודש והיה זה לרבותה להם כיון שכבר נסתלקה רוח הקודש מישראל. עוד יש לומר בדיק לשון נסתלקה ולא אמר ניטלה רוח הקודש מישראל, ושלו נסתלקה ממשע רק נסתלקה אבל לא ניטלה למגררי, ועיין תוס' הרשים שלחי סוטה דניתלה ממשע למגררי, וא"כ נסתלקה מפני שהעולם לא היה ראוי לרוח"ק אבל אם כן הזרה בדור אם היה מי ראוי לה. וקצת האחוריים ראייתי שפירשו דיש כמה וכמה מדרגות ברוח הקודש, והמדרגה הגדולה נסתלקה ונשארה רק מדרגה קטנה ולשון נסתלקה לא ממשע כן אלא ממשע נסתלקה למגררי מה שנסתלקה גם כי לפי זה מי רבו תא שכון ר"ג ברוח הקודש כיון שעדיין היה רוח הקודש בכלם במדרגה קתנה אבל לפי מה שכתבנו א"ש דליהי סגולה כן היה רוח הקודש.

ובאמת מצינו הופעת רוח הקודש בבית מדרשם של רבותינו מדור דור ולא בלבד בתקופת רבותינו חכמי התלמוד כי אם גם אחוריים שרתה בייחידי האומה שוכנו להדבק בחזי עילמים, והראב"ד בהשגתיו פ"ח מה' לולב ה"כ כתוב כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשינו מכמה שנים והעלינו וכי' והכל ברור ומקום הניחו לי מן המשמים. ועוד בכמה מקומות כתוב עיין זה ועיין תמים דעתם סי' ב' וקובלה בידינו שכ"מ אמר הראב"ד הופיע רוח הקודש היינו לשון הרשב"א ובטיו"ד סי' קכ"ו הביא לשון הרשב"א בתורת הבית הארוך מדברי הראב"דobelzon הוה כתוב דבר זה מסורת בידי מרבותי ומابינו שכשימים ע"כ. ועי'

ואמר הלכה כפלוני שכך נאמרה לו הלכה מן השמים אם הוא נגד הרוב אין שומעין לו וشكرا העיר הילכה לא בשמים היא אם לא במקום ספק או שצරיך להוראת שעה שומעין לו אבל לכל מקום קייל הלכה כרביהם ומילא שפיר יש לומר אלו ואלו דבריו אליהם חיים הם וכברות הקידש נאמרו תרווייה אלא מ"מ הלכה כרוב שפסקו ב"ד של מטה דcken צotta התורה אחורי רבים להთוט ולא תספיק התורה על הנס בשום מקום וכמ"ש הרמב"ן כמה פעמים.

ובתא נראה לפענ"ר לפרש מה שאמרו במסנה עדית פ"א מ"ח ולמה מוכירין דברי היחיד בין המרובין הואי ואין הלכה אלא בדברי המרובין שאם יראה בית דין את דברי היחיד ויסמוך עליו, ולפומ ריהטא אינו מובן כיון דהלכה רבבים וא"כ זה הוא תורה אמרת שנתנה מסני כרבבים וא"כ איך יבוא בית דין אחר ויראו דברי היחיד ויסמכו עליו ויעשו שלא בתורה והרי הלכה רבבים וממה נאמרה מהשם. ועיין תויית' שם ובתורת משה ע"ה פרשת משפטים בפסק לא תענה על ריב ב"ה ואגב מה שפי'. ולפי מה שאמרנו ATI שפיר מאיד דבאמת אלו ואלו דבריakis חיים וכברות הקידש נאמרו וגם דברי היחיד תורה משה הם אלא שמ"מ גזטינו לפטוק רבבים ונבקעה הלכה רבבים וא"כ אם יראו ב"ד של אחריהם דברי היחיד ויסמכו עליו יפסקו כמוות כי גם דברי אלו מן השמים נאמרו דכל דברי תורה מחכמים האמתיים אלא שעדר השתתא לא הסכימו רוב חכמי ישראל לפטוק להלכה בדברי היחיד ואם כי הלכות הפוותה הן. שביעים פנים לתורה. ובזה יש להבין נמי (שם מ"ז) אמר ר"י וא"כ למה מוכירין דברי היחיד בין המרובין לבטלה וכו'. וdocko המפרשים ז"ל מאיד ליישב המשנה דמאי נפק"מ ממשנה שלפניה. ולפי מש"כ י"ל דבאמת אייכא לפעמים דברי ייחיד שלא יסכימי הרובים עליהם לעולם ובטלין הם ברבבים ואם יאמר אך

עכ"פ ויודעים האמת ברוח הקודש בקרבתם, ולפי זה שפיר הדרין לכלון דעתסקלה רוח הקודש. ולא תקשה סתירת דברים הנ"ל. אבל לפי זה ATI שפיר דכל דברי חז"ל ברוח הקודש נאמרו כיון דמחכמים לא ניטלה רוח הקודש, ובקבלה בידינו דכל מקום שכתב רש"י ולבי אומר לי ר"ל ברוח הקודש.

שוב האירו לי עיני וראיתי שכונתי בוה האמת דכן מבואר במורה בח"ב דנבואה לחוד ורואה"ק דחכמה לחוד. וכ"ג מריטב"א ב"ב הנ"ל שכ"כ בשם הרמב"ם ז"ל הובא ב"ב הנ"ל בע"ז וויל והרמב"ן ז"ל הקשה על פרש"ז וכו' ואין דעתך נוטה אלא היק אעפ"ז שנוטלה נבואה מן הנבאים שהוא המראה והחוון נבאות חכמים שהוא בדרך חכמה לא נטלה אלא יודיעים האמת ברואה"ק שבקרבם. והריטב"א ז"ל פ"י גמ' דכ"ב הנ"ל וויל ונתנה לחכמים פירושו שישיבו בשכלהם דבריהם הרבה שאין כה בשכל הטע להציג וחכם עדיף מנביא פ"י מאיתו נביא שוש לו כה לראות עתידות ואין לו דרכו הנבואה שהם מצד החכמה שורה שכינה עליו וכמו שביר הרמב"ם ז"ל בספריו הידוע כי הנבואה והוא אינה שורה אלא על חכם עכ"ל. הרי שהילוק זה מקורו טהור בראשונים ז"ל לחלק בין רואה"ק ובנואה דחכמה לרואה"ק ובנואה דעתידות. וא"כ פשוט דນבואה ורואה"ק דחכמה לא נסתלה. ושפיר דכל דברי תורה מחכמים האמתיים נאמרו בנואה ורואה"ק.

ואין להקשوت מאחר דכל דבריהם ברוח הקודש נאמרו וא"כ היאך מצינו לעפומים שלא כיוונו כהלכה וגם שחולקים זה על זה כיוון תרווייה ברוח הקידש אמרו. לא תקשה כלל דתורה לא בשמים היא והרי אפילו בשיצתה בת קול דהלכה כר"א בתנור של עכני עמדו ואמרו תורה לא בשמים הוא וע"ז וכווצא בה אמרו שכינה מה אמרת נצחוני בניי ואפילו נביא שבא

פ"ב מהל' ממרim ה"א ב"ד הגدول. שוב דקדתי בדברים אלו מוסדים ואברוי ירושמי סנהדרין הביאה ר"ח (דף ל"ז) וויל' ירושלמי, א"ר ינאי אילו ניתנה תורה חותכה לא היתה עמידה לרجل Mai טמא וידבר ה' אל משה לאמר אמר לפניו רבנן כל העולמים הודיעני היאך הוא הלהכה אל אחריו רבנים להטאות רבבו המוצאים וכו' רבנו המחביבים חייב כדי שתהה ה תורה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהיר מניין וגדלנו וכו' הוא אומר אמרות ה' אמרות תורה מוקתק שבעתים ואמר מישרים אהבוך א"ר יוחנן כל מי שאינו יודע לדון את הרץ לטמאו מאה פעמים ולטהרו מה פעים אינו יכול לפתיה בזכות וכו' ע"ש. וכען זה בפסקתא רבתה כי"א ובאותיות דר"ע אות ד' ובש"ס בבבלי עירובין (י"ג) תלמיד ותיק וכו' שהי' אמר מ"ח טעמי טמא מ"ח טעמי תורה תנא תלמיד ותיק הי' ביבנה שהי' מטהר את הרץ בק"ז טעמיים. ועוד עירובין כי"א ע"ב) מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמיים.

ד) ומהאמור דעת לנבון פשוט דגם פירושי רבינו הראשונים כמלאכיהם ז"ל כרשי ורמב"ן ודעתימה והקדומים לפניהם והבאים אחריהם (ולא ניח לי מה שכותב על ראשון אחד אשר גובה אריזים גבשו שלא נאמרו דבריו ברוח הקדש) ברוחה"ק נאמרו והגם שמצינו דפליגי בפירושיהם בפרש התני או דברי רבוטינו אין זה מכחיש ההנחה שברוח הקדש נאמרו והכל על הכלל הנ"ל תורה לא בשמיים הוא ואלו ואלו דברי אלקים חיים הוא ועל הכלל דשביעים פנים לתורה וכמוון.

וכיוון שכן וראי שכלי מי שאינו מאמין בפירושי רבוטינו הראשונים ז"ל וגם קדושים האחרונים הרי זה מכחיש בדברי חול' אשר העידו דrho"ק דחכמה לא ניטלה ולא בטלה והרי בכלל מכחיש דבריו חול' וכו'. ועיין בשווית דברי חיים

מקובלני יאמרו לו כאיש פלוני שמעת ודוך בזה. העולה לנו בזה דשפיר אמרינו בדברי חול' כלום נאמרו ברוח הקודש. אף לאחר שניתלה נבואה ורואה'ך מן העולם.

ובתו"ש נז"ש ולמה מזכירים דברי היחיד כלומר כיון שבכל מקום יחיד ורבבים הלכה רבים למה הוזכרו דברי היחידים שאם יראו ב"ד דברי היחיד כגון האמוראים שפסקו היל' וכשרואים טעם היחיד יכולין לפסקו כמותו שאם נשתקעו דבריו לא היו האמוראים יכולין לחולק בהדייא עם התנאים שהיו גדולים מהם בחכמה ובמנין. ועל זה יכולין לפסק דבריו שכבר אמרה תורה אחריו רבנים להטאות ואע"ג שלא נתקבל דברי היחיד בזמן הראשון ולא הסכימו רבים עמו כשיבא דור אחר ויסכימו רבים לטעמו יהי הלהכה כמותם שכלי ה תורה נאמרה למשה פנים לטמא וננים לטהר ואמרו לו עד متى נעמוד על הבירור ואמר להם אחורי רבנים להטות מיהו אלו ואלו דברי אלקים חיים ע"כ. ועיין בדרשות הר"ן דריש החמישי בעניין מחלוקת ר"א ורבנן (ב"מ נ"ט). ובשטמ"ק שם בשם הר"ח ירבינו נסים און, ובדרשת הר"ן דריש השביעי על אגדה (ב"מ פ"י) דקא פליגי במתיבתא דركיעא הקב"ה אמר טהור ומתייבתא דركיעא אמרו טמא אמרו מאן נוכה רביה בר נחמני וכו' ע"ש.

ומצאתי ביריטב"א עירובין י"ג שאלו רבני צופת ז"ל איך אפשר شيיחו אלו ואלו דברי אלקים חיים וזה אסור וזה מתיר. ותירצ'י כי כשללה משה למרום קיבל התורה הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ז"ט פנים להיתר ושאל להקב"ה ע"ז ואמר شيיא זה מסיר להכמי שראל שבכל דור ודור ויהי הכרעה כמותם. ונכון הוא לעפי הדרשה ובדרך האמת יש טעם סוד בדבר ע"כ. ועיין בהקדמת מהרש"ל ליש"ש ב"ק טעם של המקובלים בזה. וברוך פוקח עורם. ועיין אור שמח

אדרכה תתחזק הקושיא למה נתנו רשות לכל בן תורה לפרש בדברי תורה שלא בדעת חכ"ל בפירוש התורה במקומות שלא נראה לפי הפשט דבריהם וכשיטת ר' שמואל הנגיד הנ"ל. וטרם אתחיל בהא רצוני להעיר על דבר אחד מה שכתב כת"ר שיש חיליק בין חכמי אשכנז לחכמי ספרד ביחס למדרש לעיל התוס' מיחסים לדבר מן המדרש כאלו דבר שניתן בסיני וכן נמצא בפיוור הגרא"ז ויל לש"ע שבאי דבר בשם ילקוט שמעוני כאלו זו הלכה ולא כן חכמי ספרד. ולאחר הסליחה במחלוקת ח"ז לומר כן אחכמי ספרד שהם מקילים בהלכות דמגוריים במד' ואדרבה כמה פעמים מצינו אשר רבינו הגadol הרמב"ם ויל ראש לחכמי ספרד פסקCMDRASH ואפילו נגד הגמ' ולודוגמא עיין רמב"ם פ"ט מג"א ה"ב לא שתק הכתוב מלאסור אכילה אלא מפני שאסר הבישול וכו'. וכותב ה"ה לא שתק הכתובCMDRASH ויקרא רבת בשני מקומות עשתה התורה וכו', עיין לח"מ שתמה האיך שבך הרמב"ם ש"ס דילן ופסקCMDRASH רבת, והאריך שם הרבת. וגם אני בענייתי במקומות אחר הארץ בדרבי הרמב"ם. אבל נראה פשט דה"ה היה פשיטה לייה דהרבנן"ם שבק ש"ס דילן ופסקCMDRASH רבת, ועוד מקומות רבות שפסק הרמב"םCMDRASH רבת, ושאר מדרשים. עיין רמב"ם בפיה"ע סוף סוטה, בן עזאי לא נשא אשה, ובמשנה החלק לענין תה"מ, ובתקדמתו לסדר תורה, ובמוראה נוכחים פ"ע לראשונה, וכפ"ט לשני וזה ברור מאד. ומעתה פש לנו לבאר דברי רבינו שמואל הנגיד הדאי כתוב דפירושים שאינן להלכה אם לא יעלו על הדעת אין סמכין עליהם. ופרש הדבר כה, ראשונה נראה דנהנה ידו שדרכם של רבותינו לדרש בפי, התורה בדרשת דכללה, הנקרה בימי חכמי הש"ס, שנתקבצו שם העולם ולמדו להם דרך ר' לאחינו בני ישראל וכמה פעמים דרשו להם לפי מה שהשעה צריכה לזה,

ח"ב להגה"ק מצאנו יו"ד סי' ק"ה שכ' במלמד אחד שפע בכבוד האור החיים ז"ל ואמר שלא עשה ספרו ברוח"ק ואחר שהאריך ז"ל ג"כ בפה מילתא ע"ש כתוב ז"ל אבל האמת עד לדרך שגם בזמןינו יש לחכמי האמת שאינם טועים אחר החומר יש להם רוח"ק וכ מבואר במורה וברמב"ן ז"ל להדיא ולכן בעל אה"ח נשגב"מ בודאי חיבר ספרו ברוח"ק, אך לא הוא לבדו רק כל חבר אפילו בדורינו אם הוא ראוי לכך חיבר ספרו ברוח"ק הינו שהסביר בחכמו לאמת של תורה כמו"ש בע"ס על ר'א, וכ"כ התומים לדינה בקייזר תא"כ סי' קכ"ג וככ"ד שאין לומר כי לו נגד הש"ע משום שכ' דבריהם ברוח"ק, ולכן המלמד המכחיש רוח"ק של אה"ח הוא אפיקורוס שאינו מאמין בגודלי הדור שהעידו עליו שהי' ראוי לרוח"ק והמלמד זהה כפר בעיקר רוח"ק וליעג על דברי הש"ס ב"ב הנ"ל, ויפה עשיהם שלא עוכתם את בניכם בידיו ע"ש. וסהדי לי במרומיים שביה' כיוונתי לדעתו הרמה (ואגב בראוי להציג שהגאון ז"ל כתוב שאסור ללמד הבנים במלמד כזה, ובעונגה מה נאמר על רוב כמה הנקרים טיטוערעס בלע"ז ה', ירחם).

והויצא לנו מזה דודאי הטעופ בדברי רז"ל אפילו באות אחת מהם הרוי זה כופר גמור בכה"ת כולה, בגין הדבר מי שאינו מאמין ברכותינו גודלי הראשונים וצדיקים האחרוניים, ופושט דאפילו בדורינו אנו מי שלומד תורה לשם בגון צדיקי אמת וכוכים לכובן בrhoת קדשם לאmittah של תורה, ולזה אמרו משחרב בית המקדש אין לו להקביה בעולם אלא ד' אמות של הלכה משחרב ביהמ"ק. נסתלקה השכינה מישראל ובך' אמות של הלכה וכמה ברוח הקודש ושכינה שורה עליו, וזה מאד בס"ד.

ה) ונבא לבירר חילוק שיש בין פירושי halacha ואגדה ומماחר שבירינו כלל דבריהם נאמרו ברוח הקודש א"כ

רוזל שביעים פנים לתורה, ועין במדרש שה"ש היבאני ר' יצחק אמר אמרה כנסי היבאני הקביה למרות גדו של יין זה הדר סני יונתן לי שם את התורה שנדרשת במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא כמנין זוגלו ועין מסכת סופרים פט"ז א"ר ינאי תורה נתנה הקביה למשה נתנה לו במי"ט פנים וכו'. ובדברי הלכה אי אפשר לומר כן דבר אמרו אחריו רביהם להטות ואין לנו אלא מה שנספק ותורה אחת יהיה לכם וע"כ דבאגודה ודורש שביעים פונים הם, וכ"ש ע"פ סוד להבא בסוד ה', ולדעת המקובלים עוד יותר ויותר משבעים פנים הם וא"כ אף שפירושו חז"ל פירוש אחד אין זה מכחיש פ"ז אחרים שיאמרו בפסק זה בדרך שנראה אחרים בפנים אחרים דכל הפנים נאמרו בסיני.

ומקור הדברים לנראת בנויים על דברי חז"ל סנהדרין (לי"ה) אמרו שניים טעם אחד משנה מקראות מהו א"ל אין מונין להם אלא אחד מנא הני מיili אמר אבי דאמר קרא אחת דבר אלקיים שתים זו שמעתי כי עוז לאלקים (תל"ס ס"ב) מקרה אחד יצא לכמה טעמיים אין טעם אחד יצא מכמה מקראות דברי" תנא וכפטיש יפוץ סלע (ירמיה"כ"ג) מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרה אחד יוצא לכמה טעמיים ע"ש וברש"ג.

וביד רמ"ה סנהדרין (ק"ג ע"ב) מנשה ה' שונה חמשים וחמש פנים בתורת כהנים כדאמרינו לעיל (לד) מקרה אחד יוצא לכמה טעמיים והאי דאמרין שם נגד שני מלכותו יש אומרים שככל שנה ישנה ה' חדש וכו' ע"ש. ועין ש"ת רמ"ע מפניו מה שפ"י אה שאמרו ז"ל דברת תורה בלשון הבא. דברו חכמים בלשון הבא. ועכ"פ שהתורה שהכתיב הקב"ה כתבה בדרך שתכליל פסוק אחד עניינים רבים וסודות נפלאות אמיתיים והקיף אותם בחכמתו על כל העניינים אשר הם

זע"ז ובודו שלישיה לפמ"ש דכל המאו'

וחכמינו ז"ל סמכו כל דבריהם אדרכי תורה ולעולם מצאו רמו לדרשתם בתוי ובפי' הקרא בזה או בזה. והנה כבר כלל לו הרמב"ן ז"ל כי כל המאורעות בעילם משעת הבראה ועד שעת ההפסד הכל מרומו בפ' האזינו עצמה וכ"ש בכל התורה, ואמרו רוזל הפק בה והפק בה דכללה בה, והנה חז"ל דרשו ברוח קדשו מה שהמן צריך להם בשעתם להלהיב לב אחינו בני ישראל לתורה הקדושה ואסמכהו אקרא אף שלא היה זה פשטונו של מקרה ולפעמים למשור לב השומעים וכמ"ש הרטו כ"ע בתחר הגדה שימוש לב השומע אבל גם הם לא החליטו שזה הוא הפירוש המקרה ופשטונו אלא שאמרו שגם דבר זה מרומו בו אבל פשוט דלדורות אין זה פשוטו של מקרה שהייה אסור לומר עוד כוונה ופירוש על צד היותר קרוב לפשטונו והוא לפעמים כעין נבייא שرك לדרכו התנבה ולא נאמרה נבואותיו לדורות הבאים והכין ה'י לפעמים בעין דרישות חז"ל באגדה ומדרש שאף שנאמר ברוח הקודש לצורך שעיה נאמרה.

שניינש נראת דחו"ל כמה פעמים דרישו המקרה דרך משל וכמה פסוקים באמת למצאים בתורה שהם דרך משל ולא פשוטים ז"ל הרשב"א תשובה ט' הניל' ואני איני מאשים וכו' כמו שלא אישים אחד מבני עמנו כשאינו מפרש Katzן מן הכתובים בפשוטיהם להתחייב אצל כי הוא משל מפני שהענין רחוק אצלם לפי הנחת השכל וימה נשים אותו על כחה ועל כרחינו יש להודות בהרבה מקומות שדברו הכתובים דרך ע"ז מפניו מה שפ"י אה שאמרו ז"ל דברת תורה בלשון הבא. דברו חכמים בלשון הבא. ועכ"פ שהתורה שהכתיב הקב"ה כתבה בדרך שתכליל פסוק אחד עניינים רבים ומגוון וונגלי לפירוש ולהבין כמה אמיתיים ונפלאות מפתיעות וועל דרך זה אמרו עניינים ב晦ינה אחת, ועל דרך זה אמרו

זאת במדרשים ואגדות דרך משלים יחדות להסתיר הדברים האלה ולהעליהם ובירורו אחת הנה וחתה הנה כדי להסתיר מקומם והעובר בהם לא ירגשו בהם ויקחם כפשתן ולא יתבונן פנימיות פרטן ולא ישיב אל לבו לא דעתם ולא תבוננה בקרבו לומר איך יתכן לחכמים שבאו לכתוב הדברים האלה על הספר להעתותן לولي כי אוצר נחמד וטוב טבוע ונגנו בתוכן עכ"ל הטהור ע"ש. ועיין מש"כ עוד בפירושועה"ת בע' בראשית מענין זה. ועיין מאמר על אגדות חז"ל להганון ר' משה חיים לצתאיו וצ"ל נדפס בריש מדרש רביה מה שהאריך בה ע"ש. ולפי זה פירושי היכמין וילשאין עולמים על השכל בפי המקרא בראשונה מעולם לא נתכוונו לפرش המקרא כפשוטי אלא לרמז בהם סודותיהם וטמנו בהם סודות גנילים ולמי שלא זכה בהם יכול לפреш המקרא לפי פשטו שנראה לו כיוון דפירוש רוזל אין כאן לפרש פשטו של המקרא.

ובהקדמה לספר מעשה ה', כתוב המחבר חז"ל, ואני הצעריך כאשר רأיתי העשיות שספרו בתורתינו וכיו' ובכן יגעתי בהתחשב אליו כל מפרש התורה והמדרשים ובחרתי מכל אשר היה לפני מה שהיה פשוט הכתוב והקוריב אליו וכבר חשוב היה יודע לך המשכילה מה שארז"ל כי כל אשר נאמר על תורהינו התמימה ומה שעטייד להאמר עד סוף העולם הכל גלויה היה לפני ית' בנינתנו התורה וכותב פשוטן של דברים. אך כל הדעות שאין בהם מכשול והם נכוונות למוצא דעת ותועלת נמשך מהם כולם רמז הוא ית' עליהם בתורה אם בתוספת עניין או בתוספת תיבה או אותן אי חסור או יתר או באתיות קטנות או קרי או כתיב או בטעם או באשי תיבות או בסופם או בgmtדריא או באלא במתות המקובלות באפונ שכל דבר האמור על השגת הנפש אשר אפשר לחשב כולן רמזו בתורה ולפי זה מאשר תמצאני מבוא דברי

הקדושה עד סוף העולם פעם ברומו יפעם מפורש וא"כ פשוט שגם ומণינו וורכי החיים שלנו מרווחים בתרורה הקדושה ושנס רמזים הרמזים לזמןינו ומקומינו ואותם הרמזים ע"כ צרכיכים אנחנו להוציאם לאior, ר"ל החמי הזמן וזה בכלל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדר שascal נתן למשה ר宾נו ע"ה והנה חז"ל שהיו דורות הרבה לפניינו ופירשו הכתובים דרושו במרקאות הרמזים הנגעים לזמןיהם ולא היו יכולות להוציא לאור רמזי זמנינו ואפי' היו יודעים לא היו רשאים להגידם ופירשו המקרא לפי זמנה המרומו בתו' ואם כן אנחנו ע"כ צרכיכים לפרש במקומית הרמו בזמן הזה ואין חז' חילק עליהם אלא מפרש דבירותם ויש להאריך בזה.

ורביעי בקדוש כי הנה ידוע כי התורה הקדושה בלבד מן הנגלה שבה רמזים בה סתרי תורה סודות עמוקים החקר אלקוי תמצא והסתורות אלו נמסרו לחכמי אמרת דור אחר דור וכשראו החכם שהלבבות מתמעטות והדעות הילכות וחולשות באורך הגלות ומשום עת לעשות לה' כמו שהתרו לרשיס ההלכות ותורה שבע"פ בכלל השעש' ועקריו האלקויות באו לכתוב גם חילק הסתורי תורה, אך אין תקיון שמצו לחלק הנגלה, ראוי לחלק הנסתור והסודות כי הנגלה ראוי לכל אדם ללמדו ולא כן הנסתור מצד ב' טעמי, א' מצד יקרים אין ראוי וכבוד של הביתה"ש שימסרו סתורי בידיו אנשי מדות רעות ואפי' חכמים מחוכמים, וגם לא יצילחו בו אלא אנשים וכי השכל, ולכך גמרו לבצע את הדין לכתחזוקותיהם למן לא יאבדו מן הזרות האחרוניות, אבל כתבי בחידות ובدرיכים נעלמים שלא יוכל לעמוד עליהם אלא מי שימסרו לו המפתחות אבל פשוט המקרא אינו מרמז לזה כלל. ווז'ל המקובל אלקוי הרמב"ן זיל מהקדמה לשח"ש רוזל דברו בחכמה

התורה ניתנת לדרوش ולרומו אף שאינו פשוטו של מקרה או לפרש פשוטו של מקרה מה שלא מוגדר להלכה בשום אופין כי הכל מרומו בזאת.

ועיין משנה אבות פי"ג מ"א והמגלה פנים בתורה שלא ההלכה, ובפי הר' ע"ב וחשב"ץ שם. אמנם בתויו"ט מגילה פ"ד מ"ט דחיה דבריהם שכן מפרש ר' ישמעאל בגין שם ע"ש. והמאידרי פ"י מגלה פנים ר'יל שיכוחש הגולה ממנה לגמרי ואומר שלא היה כוונת השם לכך אלא שהוא משל לעניין אחר והגולה איןנו כללו.

ובס"ה העקרייםمام אמר א' פ"ב אבל מי שאינו מתחכו למרוד ולא לנוטה מדרך האמת ולא לכפר במה שבאה בתוכה ולא להכחיש הקבלה אלא לפרש הפסוקים לפי דעתו ע"פ שיפרש אותם בחלוフ האמת איינו מין ולא כופר חילילה וכיו', ומכאן הותר לכל חכם לב לחזור ולפרש הפסוקים בדרך מסכימים אל האמת לפי דעתו ע"כ. ופשוט דזה דוקא היכא דאיינו עורך ההלכה המקובלת.

ימה שיצא חלק בין דורות הראשונים כרש"י והרבנן ז"ל והבאים אחריהם בסוד ה', לדורות אחרים אשר אננו בה. הנה וראי אם הראשונים כמלאים אננו כבנ"א ואם הראשונים כבני אדם אננו כחמורים ואיפלו לא כחמורים של רבפ"י ומה ליתוש נגד האר"י. ומ"מ לעניין לימוד התורה ולפרשנה רשות נתונה לכל הדורות וזאת התיריה לא תהא מוחלפת ואדרבה ח"ו טענה כזו יכולה להזיק כי יאמרו גם בקיום המצוות ובלימוד התורה וכיוצא בזה דורות האלו אינם ראויים בראשונים ונשתו העתים ומה שייכלו בראשונים אין ביכלtinyו לקיים ועייז' ח"ו ייחליש קיום תורהינו אבל האמת הוא כי אין השתוות בתורתינו הקדשה יאמם המוחות נחלשו מ"מ הייבים אנחנו לעשות שלנו ובכל דור ודור נתנה רשות לומדי תור' האmittים המתעמקים בה יומם וליליה לחודש בה הדרושים ולא רק שנתנה רשות אלא חובה הוא לחודש

המפרשים והמדרשים חלוקים אלו ואלו דברי אלקים חיים לאיפלו שתמצאנן בוחר באחת מהן אין הכוונה למאר שהדרשות באחרות בטלות אבל הכוונה לו מדר שאים בפשט הכתוב אבל הם בכלל הרומו ואתה אשר בחרתי הוא בפשט הכתוב. זולתי במקצת עניינים אשר מצאתי בקצת מפרשימים חדשים מקרוב באו והמה בענייני דעתו בلتני נכוונות לייחס אותן אל תורהינו הנה או לא אביט אל צור חוצבתו וכיו' ע"ש. והעליה לנו דעכ"פ מפירוש בכל הפוסקים כמו שכתבנו בס"ד דמאחר דכל הפירוש כוללים בתורתינו הקדושה והכל מרומו בה יש לכל אחד حق בה לפреш ולהברר כפי מה שנראה לו מרומו בתורתינו ועיין בהקדמת אה"ח הקדוש. ועיין רש"ב ס"ה פ' וישב שהთוכה עם רשי"ז ויל' והודה לו שallow הי' יכול הי' עובר על פירושו ע"ה לתפקיד פשוטו של מקרה ולפי תולדות הזמן והוא על דרך הנ"ל שהכל מרומו בתורה וככל הומנימ ומאורעות.

ומה שתמה כת"ר א"כ איפה ואת שעו כל אחד יפרש לפי דרכו ויאו' גבליה יש לזה הנה ודאי בו' דבריו. אמנם כבר נתנו לנו חז"ל גדר בזה דכל שהוטבעו הפירושים על יסודות התורה והאמונה זאים מנגדים לדבריו רוז'ל בהלכה ויוציא מהם תועלת מהפ"י זהה לזמן רב או איפלו לשעה כגון דברי מוסר שדרשו וסמכו על הכתיב וכיווץ באזה והושרש על הקדמת חז"ל הרי זה חזקתו טהור וזה לא אה"ח הקדוש בקדמה ע"ה וכבר גליתי דעתך שאין אני חולק ח"ו על הרשונים איפלו במלא נימה אלא שההרשות נתונה לדורי תורה וכו' רק לדבר הלכה לא ישנו גם לא לבדוק מדעת אנו שדברים חדשים אשר לא שערום נוחלי תורה מפה אל פה ע"פ הקדמותיהם אשר קיבל מאיש האלקים מהם יקחו הקדימותיהם וכו' ע"ש דבריו הקדושים. הכל כי כל דרוש אשר מקורו טהור לתועלת נשמות ישראל ע"פ דברי

ודרשו בדרך אגדה שלא ע"פ הפשט המקובל ובלבך שלא יגעו ח"ז' בהלכהomi שעשה משחק מוה וראי דמו בראשו אבל אין אנו יכולים לתנייע אותם הרשעים. וצדיקים ילכו בהם.

וממילא מה שכתב כמ"ע שאילו ידע רשי' שיבאו טיעים בדבריו ואמריו שכיוון שמותר היה לרשי' לומר דבר שלא ע"פ רוזל גם להם מותר לא ה' כתוב כן, ח"ז' לומד כן על רבינו רשי' זיל ומורייל ידיו ישתלם ליה שהרי בעצמו כתוב שככל דבריו ברוח הקודש נאמרו והאריך יעללה על דעת מי שהוא ח"ז' שמן השםנים נתנים רוח הקודש לדבר שיצא מוה מכשול וטעות ח'ז'. וח"ז' אפילו עלות על הדעת כן, אבל האמת כי רשי' הקדוש לא עשה כן מדרעת עצמו ולא המציא דבר זה מלבדו אלא גמרא מפורשת הם דבריו במסכת שבת (דף ס"ג) שדרשו מה רכתיב החורחרב על יידך וגוו' וא"ל רב הונא לרבעה אין מקרה יוצא מידי פשוטו וא"ר כהנא כד הויינא בר תמני סרי שניין וחורה גמידנא ליה לכוליה הש"ס ולא הוה ידענא דין אין מקרה יוצא מידי פשוטו עד השთא, ועיין יבמות (י"א וכ"ד) וכן הבאתו לעיל מסנהדרין, וככל גדול הוה בתורהadam נסכים לפירוש שלא כפשוטו והיה מותה. יתבטלו כל המצוות שבתורה ח'ז' שיפרש שמה רכתיב בתורה חמץ הוא היצה"ר ומצה וה היצ"ט ויתיר אכילת חמץ בפסח וכיוצא בו. והרש"א בתשובה סימן תט"ו החרים על המוציאים ענינו ספרי הקורות בדברי תורה מפשטו ולפרש דבריהם ושדה הויינן חומר וצורה, ועיין רמב"ן סה"מ שודש ב', ועיין מהר"ץ חיות שבת הנ"ל, עכ"פ שיטת רשי' זיל מקורים מגמ', חנ"ל ואדרבה הם חיוק לתורתינו הקדושה וקובתינו האמיתית וריש' הקדוש הראה לנו לפירוש המקרא כפישתו ואם כל זה אינו עוקר ח'ז' הحلכה אלא מחוקת.

ו) עוד רגע לדבר מה שהעיר כת"ר דאסוד לפ██וק הלכה משׂו"ע למי

ולהגדיל תורה ולהאדירה, ועל זה וכיצד באזהר יפתח בדורו כשמו אל בדורו ואם כי בעונ"ה דרבינו דוד יתום אשר כמו שהוא לא נהייה מיום היתה לנו כי בעונ"ה לקחו מאתנו כל מה כדי מאור עיניינו על מוקד השဖפה למען קדחה"ש ית' אנחנו האודים הנשארים נחוק במתי מעט לעשות בכל מה שבידינו לפולפל ולסלול ולפادر לרומם ולהדר ולהעמיק ולהחדש בתורתנו תורה ה' תמיימה כפי השגתו והכל למען כבוד שמו ית' ובמשילה שכבשו לנו רבותינו הדאשונים ז"ל נעלת כל אחד לפוי שכלו והשגותו ואחד המרכבת ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשם, וכמו"ש להריא הד"ח הנ"ל דאפיינו בצדיקי ומינינו חדשיהם נעשו ברורה"ק מי שוכחה וראוי לכך וח'ז' להטיל דופי בצדיקי ומינינו.

ו) ומה שתמה מת שיך לפרש משנה שלא ע"פ גמרא אם מי שהוא ירצה בומניינו כמו שעשה הרמב"ם זיל הביאו התוויא"ט נזיר פ"ה מ"ה, וכן הוא בידושלי, ותמה ופי המשנה משחק הוא ושוב עליינו להבדיל בין הרמב"ם ובין מי שהוא בימיינו. הנה בוה דאיתי כי קנתה ה' צבאות דבר בו אבל מ"מ האמת אהוב מכל, כי עיניינו דואות אשר גם בדבדי חoil משתמשים בעלי אגדה ודרוש לפרש ע"פ דרכם מה שדריכים לדרוש לאגדה ומוסר, ורוגמא לוה שמעתי בשם הקדוש מאניפאלאיע שפי' המשנה מאימתוי קורין את שמע בערבין, ופי' מאימתוי מלשון אימה יראה, כלומר מתוך אימה ויראה קורין את שמע בערבין. וראי שאין זה הפשט הפשט מרביבינו הקדוש במשנה.

ורוב דברי רבה בר בר חנה בגמאות מתפרשים דק באופן דרשו, ועיין ח'א לרביבינו מהרש"א זיל והפרשנים בעין יעקב כולם מלאים בפירותים ע"פ דרוש ואגדה במאמרי חoil שלא ע"פ המפורש במשנה כל זomo שאינו נוגע להלכה. והכל, המפורנס אין צrisk ראייה שתפסו כל הדרשנים דברי חoil

בר דין עשה דוחה לית ושליח לדבר עבירה

(מפנייך איש אלקיים הגאון החסיד רשבבה"ג מרן ר' עמרם בלום זצ"ל)

בעשה דביבוד כיון דרך האב עובה ולא הוא, אבל באמר לו אביו הטמא, נהי דהאוב עובר על עשה ולית מ"מ גם הבן עובר שהרי טמא הוא. ואפי' טמא אותו האב בידים טמא הוא, וכן בהשבת אבידה נהי דהאוב עובר על עשה ולית הדשובה, מ"ט גם הבן עובר שהרי גם היא לא השיב, ולכנן פריך על זה.

הרבה תשיבות בדבר, מ"ש גבי טומאה שגמ' הבן עובר שהרי טמא הוא לא כן הואadam המשלח חייב ולא השlich אין להשlich עובר במה שהוא טמא דהוי בנטמא באונס ואינו חייב אלא על המעשה שמטמא עצמו ואם המעשה כאילו עשה האב ולא הוא ל"ש יומר לפי סברתו שגמ' הבן עובר.

ומה"ט גם מ"ש גבי שבת דהוי כאלו עשה האב ולא הבן נמי בורכת הוא וכבר כתבו כל גדולי אחرونיהם דמש"ה לא אמרינן באמירה לנכרי בשבת לד"ע והאוב חייב משום עשה ולית לשעות מלאכה יש שליחות לנכרי לחומרא מושם דמ"מ גוףו של ישראל שם דישילד"ע ושפיר ס"ד דהבן מהייב

שיל"ת ב' אויפאלו ב' לסדי' במספר שמות לפ"ק.

שלום וברכיה לבוחר כהלהת חתן תמים למלות, בית ד' עולות, חרוץ ושנינו, וריח לו לבנון, כ"ה עקיבא נ"ז בלויא.

עתה באתי על ד"ת אשר כתוב בגמרא ב"מ (ל"ב) דקאמר טמא דכתוב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לא"ה הו"א צייתה לי' ואמאי האי עשה והאי ל"ת ועשה, ולא ATI עשה ודחי ל"ת קשיא ל"ל קרא פשיטה דאי' עשה דביבוד דוחה עשה ולית דשבת. וככתוב לרץ דאגופא דקרה י"ל כיון והבן מחויב בעשה דביבוד ול"ש אי בעי לא עבד. עי' ב"מ י'. א"כ יש שליח לד"ע והאוב חייב משום עשה ולית דשבת דאפי' בשליח שוגג כתבו התוס' שם דישילד"ע ושפיר ס"ד דהבן מהייב

בכמה סמיכות אינם דאים אלא לצורך ע"פ צלחות אי לוי אם אומר ואין להם ידיעה כ"ש בש"ע והלכה למשעה ומה לי לסמיכתם והעיקר בזה שאם הוא ת"ח ובקי בדרכי הוראה אין הסמיכה מעכב ולא يولיל אם אינו בקי והפרק בה והפרק בה דכללה בה.

ופה שבתת קולומיי אף שנשאלה עליו עוד מעט דיו מ"מ כבר הארבי יותר משהפנאי מסכים ואני מקוה שימצא בדרכי אלו בקשתו ואבקש שליחה עלஇחוור התשובה כי הייתה טרוד מאה.

דברי ידידו המברכו בברכת התורה ללימודיה המכבדו ומוקירו כערכו לב ונפש.

מנשה הקמן

שלוא הוסמרק אפללו מקצע"ע אף שיודע לכינוי מאחר שלא הוסמרק לכך. הנה הח"ס ז"ל בתשובה ושאר אחرونיהם ז"ל כתבו מאחר דסמיכת זמן הוה אינה סמיכה מב"ד כסמיכת דורות קדמוניים אלא הנהיגו סמיכה זו לכבוד התורה ועינן שורת ריב"ש מה שהאריך בדיון סמיכת בזמנ הוה ומה תועלת בה. אבל א"כ אין זה מעכב או מעלה או מוריד לעניין פסק דין וכל שהוא גדול בתורה וידעו לשקל וטרוי בתורה ובקי בש"ע ובחלותיהם יכול לפסוק הלכה אפי' אין לו סמיכה וכותב כן לעניין לקבל אחד לרבות שלא היה לו סמיכת והיה גאון גדול וכותב עליו שאין ציריך סמיכתומי' ש אין לו ידיעה בש"ע ופסקים אפיקו יש לו כמה סמיכות לא יועיל ובפרט בזמן הוה אשר בעונ'ה

עד מי ה'ול למייד דברי הרבה ודרכי התלמיד דברי מי שומעין, והוא אכן שלד"ע נמי הוא מה"ט. ואוי נימא בדברני שמים חיב הא התם דיני שמים הוא. ובגהות ש"ע שם כתוב דשאני גבי נחש שלא הי' על הנחש שם משלח לומר שלווח של אדם כמהות בדיני שמים רק דעתך להזה שתתכל להנאת עצמה. וחילוק זה נשמע ממ"ש מג"א סי' ש"ז ס"ק כ"ט. ולא ידעתיך מודיע' הביא מරחק להם דברי מג"א הלא תלמיד עורך הוא בקידושין (מ"ג) באומר לשלווח צא בעיל את העrhoה ואכול את החלב שהוא חייב ושולחו פטור שלא מצינו בכח'ת כולה והנה וזה מתחייב ע"ש. וגם בגוף דחויתו אני תמה הרוי הש"ך נשמר מזה כתוב הדתים דין דברי ה'ול המשלח לומר סבכור היזתי שלא ישמע לי. יכמ"ש רשי' בכמה דוכתי ולפי זה שפיר חייב בדיני שמים דיוודע מחשבות יודע שלא הי' סבור כן. רק מחשבתו הי' שישמע לו. ב' ייל' דמשום ה'ט דברי ה'רabb וכ'ו. ודאי שליח אדעת'י דنفس'י עבד ולא משום ציווי המשלח ולכן פטור המשלח אפי' מד"ש יleaf'ו א"ש דבහאי דනחש שי' להנאת הזה, ודאי אדעתא דנפשה אכליה ומשום ה'כני הנחש הי' לי לטעון דברי ה'רב וכ'ו. ופטורה אפי' מד"ש. אבל שלד"ע שהוא להנאת המשלח לש' שליח אדעת'י דنفس'י עבד רק ע"ד המשלח רק שיטען המשלח סבכור היזתי שלא ישמע לי. בזה ייל' שבדיני שמים שפיר חייב המשלח כנ"ל וא"ש.

נזהר להניל', دائ המשלח חייב בד"ש תקשי לא איננו עושה מעשה עמד — אבל לפען'ד נראת כמ"ש הראשונים בהאי דשותת בשבת דשחיתתו כשרה נח וגופו של נכרי לא נח, ולא אמרינו אלא דעתעה השליה הו' במעשה המשלח ולא גופו של השליח הו' בגופו של המשלח וחוי' כמידי דמילא ובמצות שבגופו שלד"ש ב' שליחות, עי' קצוה'ה הנ'ו, וא"כ גבי שבת بلا ה'ט דין שלד"ע נמי ל"ש שליחות.

אבל גם מעיקרה דדינה פירכה דלי' דעתו היכא דיש שלד"ע וחיב' המשלח אין השליח עובר כלל, והוא ליתא דאפי' במקום גולי קרא דיש שלד"ע כתוב הש"ך בח"מ סי' רצ"ב סק"ד דלא גולי קרא רק לחיב' המשלח ולא לפטור השליח ע"ש. וא"כ גם השליח עובר בעשה ולית' רק חיוב לי'ca על השליח אלא על המשלח ומילא השליח פטור דחויב א' אמר רחמנא ולא שנוי חובין וכיון שליח עובר עכ"פ עשה ולית' שפיר תקשי ליל' קרא הוא אין עשה הוהה לית' ועשה. — וכן כתוב מג"א סי' תלב' סק"ז דבעשה מצוה עי' שליח ע"ג הדמוצה הוא כלו עשה המשלח מ"מ שליח יכול לרברך משום שגム שליח עשה מצוה ע"ש, והיה' גבי עבירה כנ"ל.

קושי' פנ'י לפען'ד לק"מ, דהרי ביבמות (ו) מוקמין לה' בלאו דמחמר ע"ש. וכבר כתוב בח' רשב"א שם בדמחר ליכא עשה דשבת דמסתמא תשבות אינו עשה אלא באבות מלאכה ע"ש.

ומה שהק' על דברי עצמו א"כ האב אין עשה מעשה עמד ואני מוחיב לכבדו כדאמרינו ב'ם (ס"ב) ע"ש. — והנה קושי' זו תקשי גם בלי' דבריו דהרי אמרינו בקידושין (מ"ג) דאפי'לו אי אין שלד"ע מ"מ חייב המשלח בדיני שמים ע"ש, ועי'ו בש"ך ח"מ סי' תלב' סק"ג ותקשי איך הי' סדר'א שישמע לאב הוא אינו עשה מעשה עמד.

ובש"ך שם הביא ראי' לתוט' ב'ק' (ג') דמשלח פטור אפי'לו מדיני שמים מסנחרין (כ"ט) דאמרינו מנין שאין טענים למסית מנהש הקדמוני וכו'

בעניין האיש מקדש בו ובשלוחו, ומנצחפ"ך צופים אמרום
(מפני השמועה מפ"ק הגה"ק רשבבה"ג מZN ר' יוסף אלימלך כהנא
אברך"ק אונגנוואר הי"ד).

ומעתה את שפיר מאיד דהמקשן לא הקשה בו מקדש פשיטהן דידיימה ר"ג בע"כ וכיהו"א של תוס/ ולכן אי לא דאשמעין דהאהשה מתקדשת על ידי שליח הו"א כקושית התוס/ דמקדש בע"כ וא"כ רבota רבba הוו דאשמעין לוילא למיפרק פשיטה, אבל השטא דאשמעין דבשלאו מקדש וע"כ שמעין מינה דזוקא מדרעתה מתקדשת ומיעוטה וא"כ האיש מקדש נמי דזוקא מדרעתה ולא בע"כ וכתי" התוס/, ושפיר פריך והשתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא, וש"י.

(ע"כ מפי השמועה מאת תלמידיו הרבני הנגיד ר' יעקב פשערר האפרטער).

בגמ' מגילה (ב' ע"ב) ואמר רבינו ירמיה ואיתיהם רבי חייא ברABA מניצפ"ך צופים אמרום. ופירש"י זיל צופים אמרום נבאי הדרות. ויש לדיק דהו"ל נבאים סתם. ומה זה נבאי הדרות.
 ויל דרש"י הי' קשה ליה דתיבת

שא"ל אביו בע"ש שהוט לי בשל לי שהי"ר לו לאכול בשבת והי' אפשר עוד לשחות ולבטל בע"ש זונאנס הבן ולא עשה בע"ש ואכתהי מצות האב עלייה והוא"א דהחי שבת וצריך קרא דלא דחי ובזה שפיר הי' אב עשרה מעשה עמד וגמ' ל"ש בזה אשלא"ע. ועי' במל"ט פ"ג מגניבה ולצואה"ח סי' קפ"ב אות ב'.
 יש עוד לעורר הרבה בדבריו אבל מהמת עניים שונינים. הגני חותם בברכת כהנים. מדר' שוכן מעוניים. המצחפה לשועה. ומלאה הארץ דעה. דישועת.

עמרם ה' בלהוב

קידושין (מ"א ע"א) השتا בשלוחו מקדש בו מיבעיא. ויש להקשות למה תלה הקושיא בשלוחו הי' לו להקשות כי מקדש פשוטא. והנראה דבריש מכילתין פריך בגמ' וניתני האיש קונה ומקנה. ומשמי ואיל בית אימא אי תנייא קונה חר"א בע"כ תניא האשה נקנית מדרעתה. ובתוס' שם ד"ה ואיל, הקשו דאו"ג תנוי האיש מקדש דמשמע בע"כ הינו משום דבר כבר אשמעין קרא דבע"כ לא ע"ש.
 והנה הקשי הראשונים האיך איש נקיית ע"י שליח והא هو ליה חב לאחררים. וצ"ל כיוון דעתו לקדשה עצמה ומיגו דובי לעצמו וכי נמי לאחררים. והתינח שליח שאינו קרי שליח קרוב מיי' איכא למימר הא לריכא מיגו והדריא קחשיא לדיבחאת האיך מצי מקדש. ולהדריא אמרו האב העשה שליח לקדש בתו ולבנה. וצ"ל כמ"ש הרשב"א דהכא ליכא חיב לאחררים דאהשה מתקדשת לדעתה וכיוון שרazonה בוה א"כ ליכא חב לאחרריא שהרי נתrzצתה בוה.

ע"ג דבראותו שהיתה נעשה מומר לחיל שבברחתא והו מומר לכחה'ת וחיטתו פטולה. מ"מ אותו שhittha שנעשה בה מומר כשרה. ועי' קזואה"ח סי' נ"ב בשם סגן הכהנים דאותו עדות שנעשו פטולים ע"י כשרה והו קידושים ע"ש באריכות. והג' אותו ציווי של האב שנעשה האב ע"י עשייתו אינו עשה מעשה עמד ערין מחויב לכבדו ולশמווע לה. וגדולה מזו הביא בפ"ת סי' ר"מ אות ט"ו בשפט פנ"י ב"ק (צ"ד) שלא מקרי אינו עשרה מעשה עמד בפ"א אלא אם שינוי באיזולתו ע"ש.
 אבל בלאלגן לא ידענו מי לא עסקין

שיעור בסוגיא דבורות מס' שבעת

(ממן הגאון כ"ה ר' מנשה קלין שליט"א — ראש היישיבה)

המלחמות כתוב שאין צורך להעמידה דוקא בשאינה רחביה ו' כמו שהעמידה הבעל המאור ז"ל, ולא כשרחבה ו' דוקא כמו שתהעמירו מקטת רבותינו ז"ל מצרפתן, אלא בין ברוחבה ו' לבין שאינה רחביה מתקמא דאנן לא אמרינן לבוד לשוו' רשות דבר שהוא כלי ולא מצינו בתלמוד לבוד גוד אהית מחיצאת גוד אסיק בכלים, אלא עיקר הפטור שימושה שירדה לתוכו שלשה נעשית כמנחת ע"ש. הנה שיטת המלחמות א"ע מכמה מקומות, עי' פנוי כאן, וחידושי רעק"א לקמן (דף ק') שהניחסו דבריו בצ"ע וכבר קרם המג"א או"ח סי' תקכ' סק"ט (וא"ה בסמוך נישב דבריו בס"ד).

והי נראה לומר דרשוי נמי ס"ל כהמלחמות בהא, לא אמרינן לבוד גוד אהית ואסיק בכלים, אלא דהרי קשה לי מכורות אמרינן ב', גוד אהית ואסיק בהא דחויה לי לישיב כהמלחמות גם ולא הי ניחא לי כמנחת מפני קושי' האחרוניים ז"ל, ולכן ס"ל לדריש' מכורת ריש' ז"ל דהטא ה' נראה לישיב דברי לאו כל' הוא, ר"ל דאין לו דין כל' אלא רשות בפני עצמו הוא, ושפיר ה' דרישות בפני עצמה היא. ותי' רעכ"פ לאו מדאוריתא, ובזה מתורצת קושית

אמר אבי זוק כוורת לר' גבוח י' ואינה רחביה ו' חייב רבא אמר אפי' לאינה רחביה ו' פטור מ"ט אי אפשר לרקיימות של קנה שלא יעלן למעלת מעשרה כפאה על פיה שבעה ומושה חייב שבעה ומכחza חייב מ"ט מהוצאות אפי' ז' מכחza חייב מ"ט לתוכן עשויות. והקשה בריש' ז' בدلא גבוח י' נמי רשות לעצמה היא דהא שמה כרמלית, ותי' ההיא לאו מודארוי' הוא אלא מדרבנן. ובריש' ז' בסמוך ד"ה פחות מכון, ואית' פחיתת מי' ורחבה ד' כרמלית הוא לא גדור רבנן לבטולי מתרות כלים הויל וכלי הוא ע"כ ותמה מהרש"א ז' דכין דסביר ליה לדריש' ז' דלא גדור רבנן לבטול כל' ואין כרמלית בכל' א"כআ מאוי משני הכא בدلא גבוח עשרה שמה כרמלית דלא הויל מדאוריתא אלא מדרבנן והוא כיוון דכוורת כל' היא לא גדור בו לבטולי מתרות כל' ולא הויל כרמלית כלל אפי' מדרבנן ע"ש מה שתירץ בדוחך, ולפום ריהטה ה' נראה לישיב דברי ריש' ז' זל דהטא' כאן ד"ה רחביה ו' פטור, פר"ח דడוקא נקט ו' דדופני הכרות יש בה שני חומשיין וצריך שייה' אויר ד' בתוך הכרות. אמנם

זה סדרם, וא"כ צ"ל דלאו בעפ"מ אחת נכורו באותיות מנצפ"ך. זו"ש מנצפ"ך, סדר זהה, צופים אמרום, ופריש"י נבאי הדורות שלא ה' בדור אחד. (ע"כ מופיע השמורה מתלמידו היקר).

מנצפ"ך האותיות אינם סדרן דאות כ' ה' לו להיות הראשון ואח"כ מ' נ' פ' צ' ולמה שינוי הסדר באותיות. וכך דרכ' ה' הסדר של הנבאים שמתחללה נכורו מאות מ' ואח"כ מאות נ' יסדר ה' חזרו ונכורו ולכון סדר

מדין כל' לענין לרבות חלות דבש, וא"כ ל"ל דין כל' ולכון שפיר ס"ל לרשי"י הדוי רשות בפני עצמו והינו כרמלית אף דין כרמלית בכלים כוורת שאני חמילא בטלותו מורת כל' לענין לדרי"י דבש, ועינן בתוס' בשחתת לקמן (דף י"א ע"ב) ד"ה אלא לאו כרמלית. הדקשי אמראי הוי גת כרמלית והרי אין כרמלית בכלים, ות"י דגט כיוון דمحובר לקרקע לא טמיה כל'. אמןם בח"י הר"ן כתוב בשם התוס' דמיירי בגט גדול וכבדו קבוע. והר"ן הקשה עליהם ע"ש, מ"מ מדברי התוס' משמע רחכובד קובעו דוחה כרמלית. וא"כ ה"ג י"ל דס"ל לרשי"י בכורות כן, ולא כרת בתוס' ב"ב. ולמן ת"י רשי"י דעת"פ לא הוה רשות אלא מדרבנן אבל בסמוך דמיירי מקופתו פיריש דלא בטלותו מורת כל'.

עוד י"ל דס"ל לרשי"י לחלק בין כל' לכלי, לפמ"ש הר"ן בשם הראה דעתמא כרמלית הוה רשות בפני עצמו משום דלא דרכי ליה רבים וכלי כיוון שלא קבע ועשוי לינטול שם לא הוה כרמלית. ויל' דודוקא קופתו מונחת ברה"ר וכיווץ בהן בכלים שלא ינחנו שם לזמן ומילא לא מבטל בזה דרכית הרבים רק לפי שעה ולכון לא בטלותו לא הוה כרמלית אבל בזורך כוורת שדרכו לעמוד יותר זמן דין מדרך לטלטל כוורת בכל עת בקופתו ולכון ס"ל לרשי"י דבכה"ג אפילו בכל הוה כרמלית. וכענין זה מצאתי בתוצאות חיים סי' ט"ז ע"ש.

ולפי מ"ש ה"י נראה לומר לדרש"י ס"ל כהמלהות דלענין מהচיות כוורת גמי דין כל' ליה ואין ליה דין גדור אחות יוגד אסיק והוא דפטור בו' ומהצה איננו מדין גוד אסיק אלא מרדין לבור הוא דתרי דין הן ודין לבור בפחות שלשה גמי קייל הלכה למשה מסיני. ובמ"ש י"ל סתירה אחרת בדברי רש"י זיל וזהו דכאן כתוב רש"י זיל דאמרנן לבוד מהחיות כוורת אף דלא הוי ד' על ד' אלא עם המחיצות מדין כל' עכ"פ לענין זה, כיון בטלותו

Maharsh"a דודאי אין כרמלית בכלים וכמ"ש בסמוך ד"ה פחות מכון, וא"ה פריך שפיר מכורת. דכוורת לאו דין כל' ליה, וכן י"ל דזה הוא שיטת בע"מ שהביא רך בקיצור דבריו רשי"י שהקשה על הרוי"ף בהא דכוורת שלא פירש בכפאה על פיה כלום. ופי" רשי"י זיל מבוארת כולה יפה ע"ש.
 והנה במשנה פ"י דשביעית ושבלחוי עיקצין פליני ר"א וחכמ"ר ר"א אומר כוורת הרוי הוא קרקלע וחייב ר"א הרי הוא כלים. ועי' בהרעה ב שם דבאoir כ"ע לא פליני הרוי הכל. ובגמרא ב"ב (ס"ה ע"ב) כוורת דבריהם ר"א הרי היא קרקלע וכותבין עלייו פרוחוביל ואינה מקבלת טומאה במוקמו. דשלא במקומה מקבלת טומאה כיוון דמטלטין אותה מקום למקום ודמי לשאר כלים שבבית ומבראו דכוורת דין כל' ליה, וסתירה לדברינו דס"ל לרשי"י דכוורת לאו דין כל' ליה.

אמנם לאחר העיון גם הא לאו תברא הוא דבגמרא שם מודה ההם כדאמר ר"א דעתמא דאמר ר"א מ"ט דר"א דכתיב ויטבול אותה בעירת הדבש מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטא את דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטא. ובמכילתין (לקמן דף צ"ה) הרודה חלות דבש שג בשבת חייב חטא היד ביום טוב לוקה מ' דברי ר"א, ואמר ר"א מ"ט דר"א דכתיב ויטבול אותה בעירת הדבש וכ' מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטא את דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטא ע"כ. ואף דחכמים פליני עלי' דאיינו אלא משום שבות ואנו קייל' בחכמים. עיין רמב"ם ותוס"ע או"ח סי' שכ"א סי' ג' מ"מ אפילו לרבען אסור לרודות בשבת דבש מכורת משום דדומה לתילש. ומעטה נראה לאו דאפיינו נימא דכוורת דין כל' לו לענין טומאה, מיהו בשבת שאסרו לרודות מןו חלות דבש לר"א דאוריתא, ולרבנן עכ"פ משום שבות. ע"כ בטלותו מדין כל' עכ"פ לענין זה, כיון בטלותו

ההכא כתוב דהלהם"מ אמרין לבוד ולא זכר כלל מדין גוד ושאר דין מחייבות. ובஸמוך כתוב דהלהם"מ הוא גוד ולבוד ודופן עקומה ולמה לא הוכר כאן הנג. ולהנ"לأتي שפיר דרש"י בכיוון לא כתוב כאן גוד ודופן עקומה והנגי מדין מחייבת הנג. ולא שייכי כאן דכאן לא מירוי רק מדין לבוד אבל לפחות מירוי בכולו דהינו אפי' מדין מחייבת ולכון כלל בולחו והיצרך להוכר כאן. וגם דין לבוד הוא מהלהם"מ אלא דין לו' שיקות לדין הללהם"מ של גוד אחית גוד ואסיק, ושפיר מישבת שיטות רשי"ז.

מעתה נבו לאobar שיטת המלחמות אשר האחרונים זיל תמהו עליון והקיפו בקושיות כתנו של עכני. והנה הפנ"י בסמור (דף ט') ברשי"ד הפתח נועל כתוב דנראה מרשי"זיל דבכלים לא שייך הללהם"מ בגוד אחית. והרמ"ן במלחמות ירשב"א בחידושים מפרשים כן להדריא. ותמה דהא לעיל (דף ח') מבואר להדריא דשיך גוד אחית אפי' בכלים דהא טוסקל כל' גמור הו וכמ"ש התוס' להדריא. ולקמן בפ' הורוק אמרין להדריא דעתמא דרי' בר יהודה משום גוד אחית הו. ורבנן נמי לא פלייגי עליון אלא משום דהוא מחייבת שהגדים בוקעים בו אבל בעלא מודי לר"י בר"י אלמא דשיך גוד אחית גם בכלים והניח בצעץ. ולא זכר השיר דבר קדמי בקשיא זו המג"א או"ח סימן תק"ב סק"ט. והויסף שם להקשות מגמ' עירובין (ל"ג) גבי כללה. וכן מבואר בטיר סי' פ"ז אמרין לבוד במתה ע"ג דallow הוי כלים ע"ש.

עוד תמהו על המלחמות זיל שפי' ההכא אין הפטור משום מחייבות אלא משום לבוד. פ"י דהו כמנון בשעה שהגיע לגו' ונפטר עלייה מתעם הנחה דהרי רבא אמר לקמן (דף ק' ע"ב) דתו"ג ג' לרבען צוריך הנחה ע"ג משחו והמלחמות הרגיש בוז ורצה לתקן את זה הדתם דוקא בורק ממקום למקום

ואיפלו לא הו' ד' על ד' כל אפי' אמרין לבוד. ועיןתוס' ד"ה כפהה על פיה דודקא עובי השולדים אין מצטרפין למחייבות ז' כיון דין גבוחה ז' אלא מחייבת לבוד אין אויר פחות מגבוחות ז' לבך השולדים שלא אמרין לבוד אבל רשי"י כתוב בהדריא כד"ה כפהה על פיה וורק פ"י אינה רובה ז' קאי. וע"ז כתוב דאם היהת גבוחה ז' ומחייבת פטור דמכי מטה לפחות משלשה סמור לקרע אמרין לבוד במחייבות ע"ש. ובஸמוך (דף ט' ע"א) פרשי"י בד"ה פתח נועל. דכל מחייבת שאין בו חلل מחייבות ד' אין מחייבות ולא שייכא בהו תורה גוד אחית גוד אסיק. וכאן בכוורת כתוב ז' ומחייבת אפי'ו אינו רחבה ז' אמרין בה דין לבוד והוא הללהם"מ. ונמצא בדבריו סותרים וגם סותר עצמו בהלהם"מ דכאן כתוב הללהם"מ דשייך דין לבוד אפי'ו בפחות מדע"ד. ובஸמוך כתוב דהלהם"מ לא שייך גוד אחית גוד אסיק במחייבות פחות מדע"ד. ועין מהרש"א שהניחס בצע"ע ופנ"י דחק ליישב. ולפמ"שأتي שפיר. דרש"י ס"ל באמת דכל מחייבות שאין בחול המת"י דע"ד אין מחייבות כלל ולא שייך בהן דין גוד אחית גוד אסיק. דכן נאמרה הללהם"מ וכמו שכותב (בדף ט') להדריא. אלא דזה דוקא במקומות דעתיכין לדין מחייבות מתורת גוד אחית או גוד אסיק גוד אסיק. אבל בכוורת לא בעי דין מחייבות מתורת גוד אחית או גוד אסיק אלא מדין לבוד ודין לבוד הלכה למשה הוא אמרין בכל דבר ואין לו שייעור למיטה זהה ברור. וראה כמה מדוק בזה לשון רשי"י שכותב כד"ה ז' ומחייבת חייב. וזיל דאייכא למימר הוαιיל ומחייבותיה למיטה זקייל הללהם"מ אמרין לבוד ובஸמוך (דף ט' ע"א) בד"ה באסקופת בית. כתוב רשי"י דהלהם"מ הוא גוד ולבוד ודופן עקומה במוקם ד'. ולפומ' רייתא יש לדרייק

ומשתרבבתת וירדת עד לארץ. כלומר שהדרין לבור נאמר על הדופן ואמרינן שהדורפן נמדד ינטלשל עד לארץ ונמצא גודל הדופן עשרה ומשהו ומיד שהגיע בתוך ג' הוא כמנה על הארץ ונמצא דלא נחתה הכליה כולה ברה"ר דלמצעלה מעשרה הוין. ב) בלא כפאה על פיה לדיליכא כאן מהיצה או דופן שנאמר בו לבוד דהינו שהמחיצה מנטלשלת ומשתרבתת למטה, שהרי אין כאן מהיצה אלא דם"מ יש כאן דין לבוה או ע"כ אמרינן דראין אלו כאיilo הקרע נגבהה ומגעת עד לא' טפחים נמצוא דחփצ' השגיע לתוך ג' כבר מונה הוא על קרע רה"ר והחולוק בין הני טעמי הוא דלטעם שהמחיצה מנטלשלת נמצוא דיש כאן מהיצות ג' ימשחו: נמצוא דלא הגיע החփצ' לרה"ר כשהגיע עלה פוחות מג' תקשה בכל חוץ מונחות בקרקע. א) ב' תקשה בכל חוץ שיש לה שבעה ומהצה זרכו בתוך רה"ר יופטר מהאי טעמא דמשעה שהגיעה לפוחות מג' התחלת ההנפה דלעוזם מתחילה ההנפה פוחות מג' לדעת הרמב"ן זיל דאין זה מתרות מהיצות אלא מדין לבוה, ולבוד אמרינן בכל דבר. והא קושי תקשה גם לפרש"י לפי מה שברנו בה. וא"כ אמר אבוי בכירות דוקא לאשמעין רבותא טפי דבר לדין רה"ר וכיוון דחփצ' אין לו רק י' מהזה נמצוא כלו מונה ברה"ר וחיבר ס"ל לרמב"ן זיל דין דמשלשלין דפנות דין מיוחד הוא ששייך נמי בכלים ורק דין של גוד אסיק וגוד אהית לא שייך בכלים.

והנראה דס"ל להרמב"ן לחלק בין לבור גוד אהית דבלבור כ"ע מודי דאמרי לבור אפי' בכלים. וכ"כ להדייא הרמב"ן במלחמות שם (ופלא על הפנוי) שהקשה מתוויהו מגוד אהית ולבוד דהה פשוט דעתן לבוד אית להו לרשי' ולהרמב"ן זיל ורק דין גוד אהית אסיק הוא דפליגי לדיליכא בכלים). ואומר אני דהפטני' הקשה שם עוד אמריא דרב אשיך כוורת אפי' גבואה ג' ומשהו חייב משום דמחיצות לתוכן עשוות ואין משלשלין להם דפנות אלא רואים הנטה בתוך ג' כאיilo רשות הרבים עוללה, והוא העם לזרק כדרכה ע"כ. בגין דבריו דס"ל בדברין לבוד יש כאן שני דיןיהם, א) כשהדרין לבוד שייך לדופן או מהיצה, או הדין דלבוד שאנו אומרים הדופן משלשלת

שאינו סופו לנוח כאן אבל הכא שטוףeno לנוח כאן אין ציריך הנחה ע"ג משה עי"ש.

והגרע"א תמה עלייו דבגמ' (דף ק') שם מבואר היפך וזה אמר ליה רבינה למרימר לאו היני' מתני' וא"ר יוחנן והוא שנה ע"ג משה אל מתגלל קאמרת מתגלל אין סופו לנוח ע"ג דלא נח האי פיו דסופו לנוח ע"ג משה הרה' כלויר אלא בעי הנחה ע"ג משה כמאן דנה דמי קמייל דלא הי' כנה מפורש דאף דבר דסופו לנוח כאן וכבר נה בתוך ג' בעי הנחה ע"ג משה והוא תמייה עצומה.

עוד צ"ע לשיטת המרימות דמשעה שהגיעה לפוחות מג' התחלת ההנפה ונפער עלה דראין כאלו הדפנות מונחות בקרקע. א) ב' תקשה בכל חוץ שיש לה שבעה ומהזה זרכו בתוך רה"ר יופטר מהאי טעמא דמשעה שהגיעה לפוחות מג' התחלת ההנפה דלעוזם מתחילה ההנפה פוחות מג' לדעת הרמב"ן זיל דאין זה מתרות מהיצות אלא מדין לבוה, ולבוד אמרינן בכל דבר. והא קושי תקשה גם לפרש"י לפי מה שברנו בה. וא"כ אמר אבוי בכירות דוקא לאשמעין רבותא טפי דבר לדין רה"ר וכיוון דחփצ' אין לו רק י' מהזה נמצוא כלו מונה ברה"ר וחיבר ס"ל לרמב"ן זיל דין דמשלשלין דפנות דין מיוחד הוא ששייך נמי בכלים ורק דין של גוד אסיק וגוד אהית לא שייך בכלים).

ומה שנראה בזה הסבר הדברים. הרמב"ן זיל שם הרגיש בזה יכתב זיל, ורב אשיך אמר מהיצות לתוכן דפנות ושווות ואין משלשלין להם דפנות אלא רואים הנטה בתוך ג' כאיilo רשות הרבים עוללה, והוא העם לזרק כדרכה ע"כ. בגין דבריו דס"ל בדברין לבוד יש כאן שני דיןיהם, א) כשהדרין לבוד שייך לדופן או מהיצה, או הדין דלבוד שאנו אומרים הדופן משלשלת

ולפ"ז בגמ' שם (דף ק') אי ליכא הנחה ע"ג משהו נמי פטור אם נוכר שגתו כשהגיעו לתוך ג' נהי רתחלת הנחה בשוגג היהה ובחייב אבל סופו היהה בודון ובפטור וכו' ע"ז.

ומה שנלעפנ' בס"ד הדמאירו שבת הניל' פי' חזק לד' אמות ונתגלל לתוך ד"א חייב. ושאל בגמ' הא לא נטה. ופי' שנח ע"ג משהו פי' שהרי סוף טוף ינוחפה והו הי נחית דרגא שזרק ממקום למקום או מתגלל שאין סופו לנוח ממש כאן ע"ש שהאריך נגירות הש מפרשיהם. ולפ"ז היה אפשר לומר מהרמב"ז ויל' גדי גריס כהיש מפרשים הניל'.

איברא דלאחר הסלילה מכ' הגאנונים קושיא מעיקרא ليთא והרמב"ז זיל בחזי' (לכמה דף צ"ז) עצמו בירא לנו דבריו הקדושים בפי' הא סוגיא דרבא לצידך שיהא נח ע"ג משהו. שכח ברה' דתניא תוד ג' לד"ה חייב וויל' וקל' הדאמר רבא לקמן (דף ק') תוד ג' לרבען ציריך הנחה ע"ג משהו ואיבא דמפרקוי דרבא ס"ל כר"י דאמר בפ' המוצא תפילין (דף צ"ח) אפיקלו איננו מסולק מן הארץ אלא כמלא החות גוללו אצלנו. ומפרשי' התם טעם ממש דבאי הנחה ע"ג משהו וכו' ובתוס' מקשי' מדר"י אדר"י דהתרם אפיקלו בתוד ג' בעי הנחה ולকמן בשמעתין סבר קלוטה כדי שהונחה דמי. ולידי' לך' שאני התם שאין סופו לנוח שהרי אנדו בידו וכו' דיל' לא בעבורך ולא בתולה אלא בזורך בלבד שנקלטה באoir (וסופו לנוח בארץ) ומשווה' בעי הנחה ע"ג משהו. אבל בזורך דהכא כיון שנקלטה בעצמו באoir כהונחה דמשחו דמי שהרי קלוטה (באoir וסופו לנוח אף שתנוה ברשות אחרת) וכ"ש נשנה באותו רשות בעצמו בהא אית ליה לר"י קלוטה כמו שהונחה. ואי קשיא השטמא רבא דامر כמאן דהא רבא אמרה בזורך ודילמא ע"כ לא אמר ר"י התם אלא בשאיון סופו לנוח בקרע עצמו אלא תליו וכו' אבל בשסופה לנוח

קונה ברה"ר ובראו טرسקל היבשה הטرسקל קבוע בקנה דרך בנין ובטל מתרות כליה. וכותב אלא דעת לשון חוס' (דף ה') קשה שהרי כתבו להדיא טרסקל דהתרם דין כלוי לו. ולפ"ז יש לומר דאה"נ רישי' ורמב"ן נקבעו לאמת טרסקל מיידי במחובר ולא הויל' ושפיר שיק ביה דין גוד אהית. וא"כ מיושבת קושית המג"א על הרמב"ן זיל' וכן על רשי' הניל', ודין לבוד וראי שיק גם בכלים. אלא שאין זה מתרות גוד אהית: אסיק אלא לבוד כתורת סתום דמי. וגם זה הלהקה למשה מסני. ובמה שכתבנו מיושבת נמי קושיא שנייה שהקשה המג"א אשיטת רמב"ן זיל' מכלכה וממתה. דהתרם לא מיידי שיש אויר יותר מג' בין הכללה לאילן אלא סמוד לאילן ממש גם במתה דאמרין לבוד אין זה מטעם גוד אהית או אסיק אלא מטעם שכין שהוא סמור לארץ עד פחות מג' טפחים היי כאילו מחיצות מגיעות לארץ. ולוזה העיר המכח'ש ע"ש. ומושבים דברי הרמב"ן זיל' ורשי' זיל' ודו"ק. והmag"א שם הביא עוד קושית ד"מ דלא אמרין לבוד להחמיר. ותמה עליו. ולפ"ש מרן בבי"ש סימן קל"א יש לישב גם הא. עיין שם ודו"ק.

ומעתה פש לן תמיית הגרע"א שתמה ארבעינו הרמב"ן זיל' מהא דאמר רבא תוד ג' לרבען ציריך הנחה ע"ג משהו ומיבורא שם דאפיקלו סופו לנוח ציריך לניח ע"ג משהו. מפורש היפך דברי הרמב"ן זיל' וראה למxon בית שעדרים בשווית איזה סימן קל"א שיצא לחלק בין תחילת הנחה לסתוף הנחה וס"ל דלענין חיוב הוצאה איננו חייב אלא אם כל הנחה היתה בחיוב אבל אם תחילת הנחה הייתה בפטור וסופה בחיוב או להיפך Dao אין כל המלאכה בחיוב ודיק נון מלשון המלחמות שבי' ומשעה שהגיעו לפחות מג' תחילת הנחתה. ולשון תחילתה ממשען כן (וכן כתוב שם הרמב"ן להדיא בסטמיך דאית שאח'כ הייתה בילה בחיוב שנפל לארכ פטו).

בענין דודרכך ניתן להצילו בנפשו (מהרב משלם פיש פראנקל, ר"מ בישיבת)

הצלתה, ומוכרח לה להצילה תיכף, שפיר י"ל ודרוכה שבת ז"פ מאדר, והנעה דברי המל"מ ב"ע.

ולפענידル לא כיוון יפה דהוא ס"ל דמה שאמרת תורה ברורך אחר העיטה מותר להרגו היינו כדי להציל את העיטה וכמ"ש להדייא ברורך אחר העיטה אין מקום לשאות ולאחר הצלתה היינו העיטה, אבל המל"מ ס"ל דעתם הדתורה התירה להציל את העיטה ולהרוג את הרורך הוא כדי להציל את הרורך מן העיטה ולא להציל את העיטה דלגביה אונס הוא ורhamana פטרה

המל"מ פ"ג מה"ש ה"ז נסתפק ברורך אחר אחת מכל העירות חוות מן הבבמה דס"ל ודינתו להצילו בנפשו מן העיטה אם היה זה בשבת מהו שנחלה שבת להצילו מן העיטה, ומכיון שפיקתו כיוון דקי"ל דאף שם"ע להרוג מחייב מיתת ב"ד מ"מ הווערטו שלא לענו שבת והכ"ג ברורך אחר העיטה שלא עוניישו שבת ע"ש. וראיתי לח"א שתמה אמל"מ דחילוק גודל יש בין עונש ב"ד שאין ומנו קבוע שבת ויקיימו דין בחיל משא"כ ברורך אחר נערה אין מקום לשאות ולאחר

ג' לרבען צרייך הנחה ע"ג משהו התם בזורך כלומר וורך מקום למקום שאין סופו לנוח כאן, אבל הכא במעביר דמי שהרי סופו לנוח כאן. וכוכנתו בזה לפי שיטתו שהעללה דהא אמר רבא רביעי לנוח ע"ג משהו היינו דוקא בזורך אבל במעביר ותולה אין צרייך כיוון דסופו לנוח ממש, אלא דלא תקשה הד"ג בזורך כורת מירiy ולא במעביר הוסיף לחדר ולא תקשה כן בזורך נמי רביעי שתנוח ע"ג משהו היינו דוקא כשאין סופו לנוח כאן אבל כיוון דסופו לנוח כאן במעביר דמי ויש לו דין מעביר ד"א שאין צרייך לנוח ע"ג משהו אפי' לרבען דוקא בזורך פליגי הכתמים ומצרכחו שתנוח על גבי משהו אבל במעביר מודו דלא בעי שתנוח ע"ג משהו, וה"ג במעביר דמי שהרי סופו לנוח כאן, וסבירא פשוטה בזה, דוקא בזורך ואין סופו לנוח כאן פלייגי רבנן ולא מהיבינו אותו עד שתנוח ע"ג משהו עכ"ג שהרי באמת תנוח במק"א אבל במעביר או זורך שתנוח באותו מקום ממש הוא ליה דין מעביר דלא בעי שתנוח ע"ג משהו וזה ברור ושפיר מישבין דברי המלחמות. ועיין ברשב"א שבת (דף ק) ופלא על הגראע"א שלא הרגיש בזה.

לא אמר וכו', לאו קשיא הוא דהא רבא לרבען קאמר דלית להו לעולם קליטה וכי שהונחה הלכך קאמר מרדי' בתלו באoir נשמע לרבען בקלטת דאפי'לו בפחות מג' לאו הנחה הוא עיין שם.

מכואר מדברי הרמב"ן ז"ל דהא רביעי הנחה ע"ג משהו לרבען אליבא דרבא היינו דוקא בזורך לצרכי להנחה מטעם קליטה, אבל אין סופו לנוח כאן במצביאות אלא אחר אבל במעביר ותולה לא בעי שתנוח ע"ג משהו אלא אפי' בזורך נמי כל שנקלטה אפי' באoir בידו שטופו לנוח אף שתנוח בראשות אחרת כמנוח דמי וכ"ש בשטוףו לנוח באוטו רשות עצמו דהוי כמנוח וכ"ז לענין דין קליטה ולרבנן דליך להו דין קליטה לעילם לא אמרין בהו קליטה וכי שהונחה דמי אפי' בפחות מג' עד שתנוח ע"ג משהו ומיהו זה דוקא בזורך וזריך לדין קליטה, אבל היכא דבאמת סופו לנוח כאן ממש היל אפי' זורך כמעביר כיוון דבמציאות סופו לנוח כאן או אמרין ביה כמנוח דמי אפי'לו לרבען, ודו"ק כי זה ברור. ומעתה פוק חזי לשין הרמב"ן ז"ל במלחמות מדוויקת ומישבת מקושית הגראע"א שכטב ז"ל, ואפי' למ"ד תוק

דאמרין במחיל את השבת ובעוד עז'ו
שאינו מצליחו אותו בנפשו, והבא לא
שייך למים להצליל הנרדף ולפיכך
צורך לומר שמצילים הרודפים שלא
לעשות עבירה בנפשותם כלומר שלא
יעשו אותה העבירה. הרי דפי מל"מ
אמנם ביד רמה שם כי ש לפреш ואלו
שמצליחו אותו מיד רודפיהם וכו' מה
נערכה המאורסה ניתן להצללה בנפשו
של רודף אף רצוח ניתן להצליל את
הנרצחה בנפשו של רוצח ד"א מה נערכה
המאורסה ניתן להצליל את הרודף מן
העברית בנפשו, ולאו מילתה הוא דהא
להצליל גדרין בכולוזו נסחי ע"ב.
ambilor דרבך זה מחלוקת הראשונים
היא ועיין שות' נובי סי' ס' ח' מ
מייתין כל חיבי מיתות ב"ד ה'ג' כנ'
ברוז'.

ובנני הטעמים והחילוק ביןיהם לדינא.
והנראה דהמ"מ תפטע דעתן
להצליחו מן העברירה לעיקר ולכון מספקא
ליה דרישיות להצלילה עיקר, פשיטה
demchilin דמשום הצלה לייכא להקל בין
שבת לחול אחר שהתרה התורה והוה
ליה בכל רוצח, ודאי צrica
לפניהם מה דתפס בפשיטות שיטת רשי"
לעיקר ועכ"פ לא ביאר דבאה נחלקו
הראשונים זיל, ולדעת הרמ"ה עכ"פ
פשטוט דמלחlin. ותגדיל עליו התימה
מה שנראה דהמ"ל יצא בספיקתו לפי
שיטת הרמב"ם זיל וכמ"ש בריש דבריו
נסתפקתי בהא רכתוב הרמב"ם זיל
בפ"א מה' רוצח. והמעיין בדבריו
הרמב"ם זיל שם יראה להדייא דדעתו
בטעם דמותר להרוג את הרודף שנאמר
כי כאשר יקוט איש על רעהו ורצחו
נפש כן הדבר הזה. והרי הוא אומר
צעקה הנערכה ואיןמושיע לה הא יש
לה מושיעמושיע בכל דבר שיכל
להושיע אפילו בהרגת הרודף ע"כ.
והרי מפורש שיטת הרמב"ם בטעם
הרגת הרודף כרמ"ה כדי להושיע
הנערכה ולא להצליחו מן העברירה. וא"כ
האיך מוכה המל"מ שטרוי אליבא דבר
תרי שתפס שיטת רשי" לעיקר ומסתפק
להרמב"ם דלא ס"ל כן, וצ"ע.

וס"ל למיל"מ ההוא אחד מדיני העונשים
שעונשים את הרודף קודם שעבר
צבירה גדרלה כו' ולהדייא כתוב שם
המל"מ דברודף אחר חבירו לא מביא
לייה דמחלילו שבת אלא ברודף אחר
העורה שניתנו רשות להרגו הוא אחד
מדיני העונשין ע"ש. וכן בריש דבריו
שכתב ברוחך אחר אחת מכל העדריות
חוץ מן הבהמה נתינת להצלילו מן
העברית בנפשו הרי דכתב מפורש
ההצליל הוא מן העברירה ולא להצליל
העורה. אלא דלפי זה שפיר מספקא
ליה למיל"מ דמאן ליא מא לו דעונשין
אותו גם בשבת כיוון דהוא עניין של
יעיש להצלילו מן העברירה כמו דאין
מייתין כל חיבי מיתות ב"ד ה'ג' כנ'
ברוז'.

עוד קשה לי אדרבי החקם הנ"ל.
דנראה דפשיטה ליה כיוון דאין מקום
לשחות וא"א לקים דינו בחול משא"ב
בשאר מבד' דיקיימו דינו בחול אין
עונשין בשבת ומינה אדם לא יכול
לקים דינו בחול גם בשאר מיתות ב"ד
הו עונשין אפילו בשבת. ודברי תימה
הם דמובא להדייא דאין עונשין בשבת
ואפילו אי ברוח הרוצח בשבת וכדומה
בזה אין הרגין אותו אם לא דחיישין
שםא ירגג אחרים. וזה פשטוט. וגדולה
מו' חקר הפמ"ג למי שהרג אחד שחביב
מיתה ב"ד והרגו בשבת אי חייב עליי
כיוון עונשין בשבת א"כ הול'
שבת בר קיימת וחיב עליו או כיוון
רכבר נתחייב ב"ד הו'ל גברא קטילא
אלא דאין עונשין בשבת ומיתו ההרגנו
אין חייב עליהם.

ומייהו בעיקר המל"מ מה שצ"ע
הוא דתפס ליה בפשיטות דעתם דמותר
להרוג הרודף הוא להצלילו מן העברירה
ובאמת כי דבר זה הלא מחלוקת
הראשונים זיל, דרש"י (סנהדרין ע"ג)
פי' ואלו הם שמצילים אותו בנפשו
שם (ע"ב) ד"ה קמ"ל, ובתוס' שם. ובחיי
חר"ז סנהדרין הנ"ל כי מצליחו אותו
בנפשו של רודפני. אלא דקשה קצת מא'

בעניין גר קטן

(מהרב מרדכי קנאפלווער — מנהל היישובה)

ביה, חזינן מהכא דעתיך דין ג' בගירות הוא הקבלת עול מצות (תוס' שם, וכ"ב ברא"ש).

נמצא לפ"ז וה דעתיך מעשה הגירות הוא קבלת המצאות, ד"משפט" הנאמר בגירות נאמר על קבלת המצאות. ודיני מיליה וטבילה הותה מהלכות גמר מעשה הגירות, וזה שכותב המחבר בלשון קדשו טבילה, והכニסה היה בקבלת המצאות שהוא עיקר מעשה הגירות.

ולפ"ז מישוב קשיות המאירי על הנני ראשונים דסבירי דין ג' בטבילה גרים هو רק לכתihilation ובידייעבר סגי אפיקלו בלא ג', דלפי התוס' והמרדי עירא"ש הו יעיר דין ג' בקבלת עול מצות, ולא קsha מהגמי' דהביא המאירי דנתגירתי בין לביין עצמי דלא הו גור, דהא חתם אמר נתגירתי בין לביין עצמי דהינו עיקר הגירות דהינו בקבלת עול מצות, וע"ז אמרו לו לדברך גוי אתה רהא לא הו ג' בעיקר דין הגירות. וכן א"ש ממאי דהקשה המאירי דאמר לאשה הריא את מקודשת לי לאחר שתתגיררי, אינה דבריעבר סגי אף בל' ג' הריא בידיה לי לאחר שתתגיררי אינה מקודשת דלא בידה, לא קsha מידי, דהא צרכיה ג' בקבלת עול מצות ושוב לא הו בידה לגיר את עצמה. והמאירי רהקה ולא ישב כו' מוכחה דסביר דעתיך הגירות הוא המיליה והטבילה הוא הכניסה לקהיל ישראלי היא.

אולס קsha על זה מהא דאיתא במס' כתובות י"א "גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין", ומה מהני הטבילה? הוא עיקר הגירות הוא קבלת עול מצות וליכא? ועוד קsha דאמר בגמרא אמר רב יוס הגידלו יכלו למחות, ובספר ברכת שמואל להגאון ר' ברוך בער בקידושין ס' ט"ו כתוב לבאר דקבלה על מצות הו תנאי בעיקר מעשה הגירות. ובഗאדי לו ולא מיחו נתקיים התנאי, ואם מיחו נתבטל התנאי ובטלת הגירות. ולפי דברינו קsha דהא עיקר הגירות הוא בקבלת עול מצות ומאי שייך מהאה. ובתוספות סנהדרין ס"ח

איתא בגמרה יבמות (דף י"ב ע"ב) עבדיה דר' חייא ברAMI אטבילה לההייא עבדות וכוכבים לשם אנטה (פרשי' לשם נדוחה) אמר רב יוסף ייכלנא לאכשורי בה ובברתא כדרב אסי אמר רב אסי מי לא טבלה לנדווחה ע"ב. ובמאיריו שם הקשה חדא, דהטבירה לא היה לשם, דהא ליכא כונה בטבילה לשם גירות. ועוד דקיעיל' דטבילת גרים צrisk ג', והביא שתירצ'ו דלא אמרו ג' אלא לכתihilation אבל בדייעבר לא פסלין לטבילה בدلיכא ג' (הריף' תוס') ומרדי' שם). והקשה הנאי עול זה מה דאמרין "דרחוא" דאמר נתגירתי בין עצמי' ואמרו לו לדברך גוי אתה ואין עדות לגוי', ואי נימא רמהני בדייעבר טבילה אפיקלו בدلיכא ג' הא ארבעה לדבריו ישראלי הוא (עיין מה שכותב הש"ך יו"ד ס' פ' רס"ח ס'ק י'). וכן הקשה המאירי מהאי דקדושין (ס'ב) "דבאימר לאשה הריא את מקודשת לי לאחר שתתגיררי, אינה מקודשת", דלאו בידה הוא, ואם נאמר דבריעבר סגי אף בל' ג' הריא בידיה הוא.

והנה המחבר ביו"ד סי' רס"ח ס'א כתוב "גר שנכנס לקהיל ישראלי חייב מיליה וטבילה". וצ"ב מה שכותב המחבר שנכנס לקהיל ישראלי, דהא המיליה והטבילה הוא הכניסה לקהיל ישראלי ואיך שייך לומר שאם נכנס חיב במיליה ובטבילה, ומאי כניסה יש חוץ מלון. ושם עפיק ג' כתוב כל ענייני הגר בין שהודיע העמצות לקלום בין המיליה בטבילה, צrisk שייהיו ביני' הנסיבות לדון, וגירץ להיות ביום. מיהו דוקא לכתihilation אבל בדייעבר אם לא מל או טבל אלא בפני ב' ובלילה, אפיקלו לא טבל לשם גירות אלא איש שטבל לקריו ואשה שטבלה לנדווחה הו יגר ומותר בישראל. חז' מקובלת העמצות שמעכטם אב אינה ביום ובשלשה ע"ב. והא דצrisk ג' מבואר ביבמות (דף י"ז ע"ב) אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן גר צrisk ג' "משפט" כתיב

מתלמידיו היישיבה

ישעיה יהודה אבראהם

בעניין ספק אדרוייתא מה"ת ל��ילא

לומר דאבא דשמעאל מירוי שאSTORE
מדרבנן ג"כ דבתרוס' ד"ה אונס כתוב
ז"ל, משמע לי' לדמדורייתא קאמר
דאוי מדרבנן לא הוה מציאין אותה
מדרבנן ע"כ עכ"ל.
ומאפשר לרדרץ עפ"י מה שכתב החות
דעת בבית הספק שלו, דפרק על
הרמב"ם ממוקם אחר, ותירץ הרמב"ם
הוציא זה מש"ס ערוכה במ"ס סוטה
(דף כ"ט) דאמר החתום רב גידל רמי^{רמי}
כתב והבשר אישר יגע בכל טמא לא
יאכל טמא ודאי הוא דלא יאכל הא
ספק יאכל, ושם ליכא יתרודא אלמא
כל לישנא דקרה המשמעותא על
הידייא ולא על הספק ע"כ. אבל הכא
دلמד מסותה דאם הבעל חושד את
רב לאבא דשמעאל אם תשתבי
אפריקינך ואיתבינך לי לאינמו אישתיק
קרי רב עלי' דאבא דשמעאל שריט
עצרו במלים וכף ישימו לפיהם מי
אית לי' למיד בשבוי' הקילו ולאבוח
דשמעאל אונס דשריא רחמנא היכי
משכחת לה בגון דקאמדי עדים שצוחה
מהלה ועד סוף ע"כ.
ולבאייה קשה לדעת הרמב"ם דס"ל
ספק אדרוייתא מה"ת ל��ילא ואני אוסר
אלא מדרבנן הוא משכחת שפיר אונס
דרשיא רחמנא ומאי פריך הגמ' ואין

העיקרים והעיקר צרייך לעולם ג' דהא
משפט כתיב בי' והם התחלת הדין
צרכייך ג' ובו מזוזה. היצוא לנו מזה
אדם לא שייך הקבלת על מצות או
אמרינו דהAMILAH והטבילה הם עיקד
מעשה הגירות וצרכייך ג'.

ולפי זה יוסבר דין גירות דקטן, דהרי
בקטן לא שייך כלל קבלת על מצות
ובכהאי גוונא הוכחנו דעיקר מעשה
הגירות هو המילאה והטבילה. ולהכי
קטני מטבילים אותו על דעת בית דין,
וכן יתיישבו בזה דברי התוס' בסנהדרין
שהקשינו לעיל אהדי, וכמ"ש"כ דקטן
דאוי שייך בו קבלת על מצות הרוי
הAMILAH והטבילה הם המעשה הגירות
וצרכייך ג' ובזום. וראי' להו מה שכתב
הדורג מלבדה בירור דעת סימן רס"ח
הגבוי גר קטן כיון דלא מקבל על מצות
הטבילה העיקר וצרכייך ג' ובזום. ונמצא
דהוי' דומייא דעיקר כמש"כ. אבל לא
שייך קבלת על מצות נועשים המילאה
ובטבילה כיון שכבר נתקיים הקבלת
מצות וע"כ נשתיירו המילאה והטבילה

כתב ז"ל: דהא דאמרינו דבשגדלו
שעה אחת ולא מיהו שוב אין יכולין
למחות. דMOVIL ליהו המילאה והטבילה
שהיה בגופם ואנגן חסרים אלא קבלת
מצות ונתחוך שגדלו ולא מיהו הינו
קבלת ע"כ. ורקשה דמשמע דעתך מעשה
הגירות הוא הטבילה והAMILAH. ועוד
הא סתרו מה שכתבו במסכת יבמות
ובקדושיםין דקבלת על מצות צרכייך ג'
וכאן כתבו דגדלו ולא מיהו הו קבלת
ולא צרכי קבלת מיזחתה בפני ג'.
ותנה המחבר בירור דעת סימן רס"ז
סעיף ז' כתוב כישיחדר העבר צרכי
טבילה אה"כ בפני ג' ואין צרכי לך
מצות ולהודיע עקרי הדת שכבר
הודיעו כשבכל לשם עבדות, עכ"ל.
וצרכייך ביאור אמאי לא הביא כאן הדין
דבדיעבד לא צרכייך ג' כמו שכתב לבגי
גרים בסימן רס"ח הנ"ל. ונראה מוכרא
דלבגי עבר הו עיקר הגירות במילאה
ובטבילה כיון שכבר נתקיים הקבלת
מצות וע"כ נשתיירו המילאה והטבילה

חיבם עזרה איזועק איזויטץ

בעין הדרחה ראשונה

בעין לשותו נגד חצי שעה. וזה אליבא והרין כדי שיתרכך אבל בדריעבד אפילו בהדרחה מועטה סגי דוחו כedula הרשב"א גנראה מלשונו דאין טעם השני עיקר שלא כתוב אלא וגם וכו' וילעטו ציל עיקר הוצאה דם תלוי בהמלח אעפ"י שאין הבשר רכה כ"כ. עיי' בפמ"ג בפתחה להלכות מליחה בעיקר הב' שכטב לדחרין לא בעין שרוי חצי שעה. אבל עיי' בביאור הגרא"א סי' ס"ט סק"ד כמ"ש.

�וד נפ"מ ראייתי בפתח תשובה סי' ס"ט סק"ה מה שהביא מהפמ"ג בעין חצי הדרחה במים חצי שעה. לדחרין לא בעי' אח"כ הדרחה כלל. משא"כ להרשב"א צריכין ללחלה הבשר כדי שידבק בו המלח. ועיין בריטב"א חולין (דף קי"ג) שפי' טעם הדרחה ראשונה ממשום דם יבש שהוא על הבשר ואם לא יידחנו תחליה יבוא המלח ויבעלנו בבשר שאין המלח מפליט אלא דם הבלתי בבשר ואפי' אם לא נמצא שם דם מ"מ ציריך הדרחה כדי שיתרכך הבשר ויפליט עיי' באורה. ובשאלה ראשונה הי' נראה שדבריו כשיתר הראה הנדרחת מהפסקים מפני טumo שאיןו שכיה. עיי' בתורת הבית הנ"ל. אבל לדעת הריטב"א טעמא אחרינא יש בדבר דלא כהרא"ה אלא כדעת הסמ"ג והסמ"ק ובשעדי דורא המובא בפסקים אלא שהם דיברו בדם בעין ולא בדם יבש כדברי הריטב"א. וצ"ע לבירר שיטה זו ולא הזוכרה כלל בהפסקים.

עיין לשון הרשב"א במשמעות הבית (דף ע"ג ע"א) שכטב זול שם. והפי' הנכוון בהדרחה ראשונה כדי שיתחלח הבשר וידבק בו המלח וגם הבשר יהיה ניח יותר לפлот את דמו והעין יעד על זה ע"כ. ועיין בלשון הרין בפרק כל הבשר סי' חחס"ב שכטב זול. לפיכך ניל דהינו טעמא דמדיח במלחה כדי שיתרכך הבשר ויצא דמו ע"י מליחה שאם היו נקרש על פניו לא יהיה כה במלח להוציאו דמו ע"כ. והסבירו האחرونנים דשניהם לדבר אחד מתחוונו עיין בעירך השלחן יור"ד סי' ס"ט.

אבל יש לחזור אמאו השמייט הרין את הטעם הראשון של הרשב"א. ונראה לומר דבכוננה השמייטו שלדעתי הרין אין טעם הדרחה הראשונה אלא כדי שיתרכך הבשר ויהי נוח יותר לפлот את דמו וכך שיתחלח כדי שידבק בו המלח א"צ לדעתו אין למולח במלח גס ומולח דק מובלע היטב יאיינו נופלת מעל פני הבשר. עיי' בב"י סי' ס"ט משא"כ להרשב"א שהסתומים לשיטת הראב"ד שמותר למולח במלח גס ג"כ ואדרבה יש מעלה בה שא"צ שפושף כמו במלח הרך וע"כ ציריך לטעם הראשון.

�וד נראה מלשונות נפ"מ טובא לדינא לדחרשב"א לא בעין אלא שיתחלח הבשר קצת אבל להרין ציריך להדרחו היטב עד שיתרכך. ובזה מובן שפיר פסקי הרמ"א שכטב שיכתלה

ספק דאוריתא מה"ת לקולא אבל הכא שאינו כדריכתבנה. ועוד אפשר לתרצז דזה לא הוה ספק גמורה שasma סופה ברצון דרכ' נשים לא מוקי אנפשיהו. וא"כ קרוב לוודאי הוא.

אשטו הא אסורה לו וסוטה וודאי מ"מ לא הוה אלא ספק וא"ה אסורה לו. והרמב"ם ע"כ אסור בסוטה והכא הוה ג"כ כמו סוטה דשנא נתרצה לו כמו סוטה דהוא לא ידע בוראי אם נתמאה לו, וע"כ ציל דברכל מקום פסק הרמב"ם

יהיאל הכהן גראם

בעניין מסייע אין בו ממש

צריך להפרישו מעבירה וצ"ל דמירדי בחפות של נכרי ג"כ ע"י בפ"ק (דף ג' ע"א) בתוס' ר' מילשון' ד"ה בבא דרישא בסה"ד) לעשות מלאכה בשבת לכ"ע.

אבל נראה דיש לחלק בין מסייע שאנו יכול למסייע שיכול. דבמסייע שאנו יכול אפילו איסור דרבנן ליכא כגון הא דרב אש缸 הכא דהמסייע א"א לו לעמוד על רגלי אחר בודאי זהה פשוטadam אינו יכול לעמוד אם ינתן האבן בודאי אינו יכול לגמרי הווא על רגלי אחר והוה ממש זה יכול וזה אינו יכול דמותר למתחלת. משא"כ מסייע שיכול לעשות עצמו איסור מדרבנן דזהות זה יכול וזה ולפ"ז אין אנו צרכים למה שכח השפ"א להחלק בין שבת לקרבן דבשבת גורו בה רבנן אבל בקרבן קייל אין שבת במקדש או מושם הפסד קדושים. שהgento על המהרהש"א ע"ש.

עתה א"ש מה דאכעיא לנו בברכות (דף ג' ע"א) שמאל מהו שתסייע לימיון דהtram יש כה בשמאלו לבדו והוה מסייע דיין בו ממש דיכול וע"כ מסופק התם לעניין דין. אלא דקשה מקבל בימיון ושמאלו מסיעתו כדאיתא בסוגין. אולם על הררי קשה כנ"ל ודוחק לומר دائירתי כאן כשהיאנו יכול. אינו יכול לעשות מותך כהו וצ"ע.

ולפי דברינו תחולק דין מסייע שאין בו ממש לג' ענפים. א) מסייע שהוא עושה מעשה אסור מה"ת כדמותם במ"ס' מכות (דף כ' ע"ב). וע"י בריטב"א שם. ב) מסייע שאנו עושה מעשה אבל מ"מ אסור מדרבנן כיון דיכול הוא לעשות מעשה. ג) מסייע שאנו יכול לעשות כל המעשה שמותר למתחלת.

ע"י במש' שבת (דף צ"ג ע"א) בתוס' ר' אמר רב זבדה, שכחטו א"כ לעניין שבת נמי מلنן שיש בו אישור דרבנן עי"ש באורך. דמשמע דמותר למתחלת להיות מסייע לאיסור שבת ואין בו איסור אפיקו מדרבנן.

טעם הדבר נראה לו מר דבורה יכול וזה יכול אסור מדרבנן דגוזרו שמא יניח האחד ועשה الآخر מלאכה שלימה והוא חייב חטא את אבל הכא בזה יכול וזה אינו יכול אם יניח היכול הא האינו יכול א"א לו שיגמרנה ליליכא למחיש למידוי. ואעפ"ז שיש לדון בזה היכא דעתרו שניים והניח אחד או אחד שניים בקולמוס וכחטו אותו אהת והשלים השני לבדו אית השנית דגוזרו בו חז"ל אעפ"ז אין שם חשש שיישמה מלאכה שלימה. ייל דמ"מ כיון דיכול הוא וכבר התחל במתחלת קל לו לעkor שנית ולהניח או לכתוב ב' אותן לבדו חז' ממה שכבר כתוב עם חבירו. משא"כ בזה יכול זה אינו יכול דבלא הזה יכול אינו חשוב לכלום וע"כ לא גורו בו חז"ל.

אבל קשה לי טoba על סברא זו ממה שבי התוס' לעיל בד"ה אמר מד להררי' אינו יכול פידוש שהוא נושא את המשairy בעניין זה בכח"ג שאמללא אחר לא הי' יכול לנושא לבדו כגון באצבע וכו' ובאמת הוא בעל כה הרבה יכול לשאת אותה לבדה. ולפ"ז היו לחז"ל לגוזר דלמא יניח האחד כיון שיש באמת כה בהשאינו יכול לשאת יבוא לידי אייסור דאוריתא. וע"י בשפת אמרת שתמה הרבה על דבריו תוס' אלו ומסיק דלעוזם אסור מדרבנן לסייע למתחלת לעכ"ם (כי לישראל מילא איסור ממש דקה עובר לפני עיר דרבנן ואדרבה

בעניין חוב הבעל במוונות אשתו

ההכמת שלמה על הרמב"ן וסיעתו שס"ל רמוונות אשה הוא מדרבנן, הא וו הקושיא הי' יכול להקשות לכלי עಲמא על מוונות בניו דחכל מודים שהוא מדרבנן ודבריו צ"ע. אבל נחוור להקשיא של ההכמת שלמה שהק' על הרמב"ן ונישבו בטוב טעם ודעתי. שמה שהק' לפי הרמב"ן רמוונות אשה הם מדרבנן מי' צרכי קרא לחיב האדון במוונות אשת העבד. הא העבד גופא אין עליו שום חוב מה"ת לוון את אשתו. במחילת כבודו הרמה נאמר הרמב"ן בעצמו בנימוקיועה"ת כבר ה' הקושיא הזאת ותריצה זוול שם בפ' משפטים: ואעפ' שלא הי' הא מהוויב במוונות מדין התורה כמו שנת' בתלמוד בכתובות. אבל כיון שדרך כל הארץ לרפנס אדם אשתו ובינוי הקטנים צוה ה' ברוחמי לחיות הקונה כאב דחמן להם עכ"ל. ובזה לק"מ מה שהקשה ההכמת שלמה דחיב האדם במוונות אשתו הוא רק מדרבנן והאדון חייב שוםحملת ה' עלי.

ומעתה לפי לשון הרמב"ן שככל מוונות אשתו עם מוונות בניו יהיו מתורץ הקושיא השני' שהקשתי לפ' שי' המהרש"ק אמר לא הקשה על מוונות בניו ג"כ אלא לפי מה שאמרנו הרמב"ן כולל מוונות אשתו עם מוונות בניו א"כ גם מוונות בניו אין לו חיב מה"ת אלא הוא ברוחמי של הקב"ה להיות הקונה כאב דחמן להם.

בשו"ע אה"ע סי' ס"ט סע"י ב' מביא משנה כתובות מ"ז ע"ב שהבעל חייב במוונות אשתו. והנה בב"ש שם סק"א מביא מחולקת ראשונים אי חייב במוונות מדאוריתא או רק מדרבנן, הרמב"ם ס"ל שהוא מה"ת והרמב"ן והר"ן ס"ל דמוונות אשה הוא מדרבנן ע"ש. והנה הגאון מהרש"ק בספרו חכמת שלמה הק' על הרמב"ן דאיתא במס' קדושים דף כ"ב (ורשי"י מביאו בפי' עה"ת דיש פ' משפטיים) ויצאה אשתו עמו אמר ר"ט אם הוא נמכר אשתו מי מכירה מכאן שרבו חייב במוונות אשתו מן התודה, ולכך עכשו שマー' א"ע וא"א לפרנסת שדריך לעבור את רבו ע"כ ציריך הרבה לפרנסת. ולפ"ז הי' קשה על הרמב"ן שאומר דמוונות אשה הוא מדרבנן, ראם הוא עצמו פטור מדאוריתא רק חכמים החמירו עליו. א"כ מדוע יהיה חייב הרבה לפרנסת מדאוריתא. דהא מהגמ' שלומד זה הדין מקרה מפורש ממשמע שהרב חייב לפרנסת מדאוריתא וזהו חידוש גדול. יסביר ההכמת שלמה דברוד הוא דמוונות אשתו הוא מהויב מדאוריתא ע"כ. ובאמת קודם שנבוא לחרץ הקושיא של ההכמת שלמה צרכינו להבין דברי רהא באמת דבריו הם צ"ע. דהא הש"ס קارد דאדין חייב על מוונות אשתו בבניה וא"כ אפילו להפסקים דמוונות אשה הוא מה"ת אבל במוונות בניו מודיעים שהוא מדרבנו. א"כ מי' הקשה

בעניין חישיבון לגומלין

חוותא ולא לו. זהה עולה יפה עם הא הפסיק הרמב"ם שם בה"ח וז"ל: ב"ד"א בזמנו שאנו מכיר אדם שם אבל אם מכיר אדם שם לא יקח אלא מן המומחה עכ"ל, רקאי אסיפה דוקא היכא דחישיבי מהן שלוי חדש ושל חברינו ישן שאנו מתוקן בשל חברינו מתוקן אינו נאמן פלוני נאמן לעולם הולך ואוכל על פי. אמרתני" דחומרין איתאת בירושלמי: מי טעם דר' יהודה דامر דגאנני מפני הייחס של בני העיר, מה טעם יהונן דרבנן מצוין הם להתחפרנים מעיר אחרת. וצריך ביאור כיון דרבנן לא סמכו על טעם מפני חי נפש להקל א"כ אמר בברישא הקלו מה"ט. ועיין במהרי"ט אלגוזי פ"ד מהלכות בכורות ס"א ל"ב שכחוב לחלה דבסייעא אייכא תרתי לרריעו" חרואה דהוי עד א' ועוד דהוי ודאי גומלין זאו" שבאו שניהם ביחד מושום הבci לא הקילו מפני חי נפש, מה שאינו כן בהרישא כיון שבשעה שאמר לו איש פלוני נאמן לא הי יודע שתבוא לו הנהה מזה דמיהיכו יודע שישאל זה על הישון כדי שיגומלו זאו" שאמור לו מי שלוחך מוכר ישן, וכל שאין להזהה הנאה קרובה ובכורה לא חישיבין לגומלין, וצריך לומר שהפר"ח הילך עוד למדרגה וחילק בין היכא דלייכא חחש כל של גומלין בגוно רישא דרישא לסייעא דרישא הילך ולכך הימנו א"ל מי כאן כאנ' וכבי' אף על פי שהן בגומלין וזה את זה ר' יוחנן קל הוא שהקלו באכסייא מפני חי נפש ע"ב. יוצין בפרק יוד"ס קי"ט שכ' לתרץ שי הרמב"ם שלדעתו הא דאקסין בגו' והוצרך לטעם מפני חי נפש קאי אסיפה דרישא, הילך ולכך הימנו וכיו' שיש חשש שגומלין זאו"ג. אבל ברישא שפיר אמרינן אין אדם

גרשי' במס' כתובות דף כ"ד לימירא דרבי יהודה חיש לgomelin ורבנן לא חישיבי לגומלין והוא איפכא שמעין להו דתנן החמרין שנכנסו לעיר ואמר אחד מהן שלוי חדש ושל חברינו ישן שאנו מתוקן בשל חברינו מתוקן אינו נאמן רבוי יהודה אומר נאמן וכיו' אמר רבא דרוי אדרוי' קשיא דרבנן אדרבן לא קשיא אלא וכו'. עיי' בפנוי' שהק' זוז' וקשיא לי מי קושיא דרבנן אדרבן דחתם אפי' بلا טעם דgomelin אין להאמינו כוה כיון שהוא השוד על המעשירות וקייל החשור על הדבר לא דנו ולא מעידו ע"כ. ועיין בתוספות ד"ה שלוי שמביא הרישא של המשנה בדרמי' שהובא בגמ': הנכס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן נאמן מי כאן מעשר ואמר לו אחד אני אני נאמן. איש פלוני נאמן הילך ולכך הימנו א"ל מי כאן מוכר ישן א"ל מי שלוחך אצלך עפ"י שהן בגומלין זה את זה הרי אלו נאמנים. ולכארה צרכין להסביר חילוקי דין בין רישא לסייעא אמר נאמן ברישא ולא בסיפא. הרמב"ם בפ"ב מהלכות מעשר הלהכה י"ז כתוב חזוד שהheid על אחרים נאמן חזקה אין אדם חוטא ולא לו. והביא שם הראב"ד וז"ל: א"א אין דבר זה מהוחר שהרי הנכס לעיר ואמר מי כאן מעשר ואמר אחד איש פלוני נאמן הקשו עליי בגמרה ועוד אחד נאמן אמר ר' יוחנן קל הוא שהקלו באכסייא מפני חי נפש ע"ב. יוצין בפרק יוד"ס קי"ט שכ' לתרץ שי הרמב"ם שלדעתו הא דאקסין בגו' והוצרך לטעם מפני חי נפש קאי אסיפה דרישא, הילך ולכך הימנו וכיו' שיש חשש שגומלין זאו"ג. אבל ברישא שפיר אמרינן אין אדם

אפרים פישעל ארי' ווינגער

בענין נוסח ברבות

וזעדי ייל דבקושטא דAMILתא לדעת הר"ן מברכין על דברי תורה ולא לעסוק בלמ"ד מבואר בא"ח סי' מא"ז ע"ה, ואפשר דזהו טעם הרמב"ם וחכמי הספרדים דס"ל דהכי מברכין ג".

ועדי בהרא"ש שם סי' י' שהבאי משם ר"ת לכל מצות שנעשות מיד מברכין עליהם בעל כוגן על מקרה מגילה, על נט"י וכו', אבל כל שיש שייחי במצוות מברכין עליהם בלמ"ד כוגן להדריך נר חנוכה, מצותה משתתקע החמה עד שתתכלת רgel מן השוק, וכן לשמע צול שופר יש שייחי להפסקה בין התקיעות דעיקר מצות שופר על סדר הברכות וכו'. וקשה מאד להשיג לפ"ז דבריו החילוק בין על מקרה מגילה להדריך נר חנוכה בדשתיהם יש שייחוי זמן.

נ"ג לפרש דברי ר"ת הכי לכל מצוה שיש מצוה בשיחיותה מברכין עלי' בלמ"ד כמו תפילהן לכל רגע ורגע שיש עליו התפלין מכיון מצוה מברכין להניח תפילין, וכן בסוכה כל רגע ורגע שישוב בסוכה מקיים מצוה, וע"כ מברכינו לישוב בסוכה, ובנור חנוכה ג"כ יש שייחוי מצד הדין שידליק השיעור משתתקע החמה עד שתתכלת רgel מן השוק, משא"כ נתילת ללב שמיד שנוטלו בידי אויל מצוחו: אין לו תוספות מצוה במתה שיזיק בו ומן הרבה אלא חיבור מצוה בלבד כראיתא במס' סוכה אורות אנשי ירושלים שהיו ייצאי מבתיהם ולולביהם בידיהם ונכנסי' לבייהן ולולביהם בידיהם וכו' וכן מקרה מגילה אין מצוה בשיחוי קראייתה שאם קראה כולה בחצי שעה יש לו מצוה שווה להה קראה ב' שעות או ברגע א', וכן יש לדיק בכל המצאות. ולפ"ז א"ש אמר מברכינו על ביעור

גדסינן במס' פסחים (דף ז' ע"א) אמר דבר יהודה הבזק ציריך שיברך Mai מברך רב פפי אמר ממשי' דרבא לבער חמץ רב פפה אמר ממשי' דרבא על ביעור חמץ וכו' ומסיק הש"ס והלכתא על ביעור חמץ. עיי' חוס' דיש טעם בברכת אבל ר"י לא מצא טעם לכל הברכות. עדי בר"ן דיש שני מיני מצות דהינו מצות שבעל כדחו ציריך לקיים ע"י עצמו ואי אפשר להפטר מהן ע"י אחרים ובallo מברכין בלמ"ד, לישוב בסוכה להעתף ביציות, להניח תפילין וכדומה, אבל למצות שיכול לקיים ע"י אחרים מברכין עליהם בעל, על ביעור חמץ, על המילה וכו'. ולכארורה קשה לאיז אמרינו מברכין לעסוק בדברי תורה והא קייל' שאפשר לקיים מצות ת"ת ע"י אחרים כוגן השתפות ישכר וובולון.

ונראה ליישוב עפ"י מה שכח הר"ן כאן בענין ברכות להדריך נר חנוכה, והק' אמר מברכין בלמ"ד והוא אפשר לעשותה ע"י שליחות ותהי' דכיוון דקייל' ציריך לאשתופי בפרטיו כיון שאינו יוצא אלא בשל עצמו שפיר מברכינו בלמ"ד, והוא הדין בנידון דידן, כיון שהנתנו ישכר וובולון בינוינהן, וובולון מהוויב לפרש ישכר, באמת איינו מקרים ע"י אחרים אלא ע"י עצמו של וובולון עצמו קיים מצות ת"ת וא"א לקיים אם לא הי' נתן ליישכר די מחסרו. י"כ קיום המצוה ע"י עצמו הוא.

וועוד נראה לתרץ דת"ת הוה מצוה דא"א לקיים ע"י אחרים דכיוון דקייל' דיוואה י"ת ע"י ק"ש ערב ובורק, עיי' במס' מנהחות (דף צ"ט ע"ב) ובש"ד יוד"ר ר"ס רמאי איזו לך אדם מישראל שיכול ליפטר ממנו ע"י אחרים אלא קיום המצוה ע"י עצמו דוקא הו.

בעניין עסק במצוות פטור מן המצוות

ההילכה אינו מהני לפוטרו משא"כ להריטב"א, וידוע ג"כ דלהריטב"א בעוסק במצוות אסור לו לעזוב מצותו לילך לעשות מצווה אחרת אף"י שהמצוות האחרת גדולת יותר מהמצוות שעוסק בה עכשו דינה פטור למורי ממנה והוה לו עתה כרשות.

ולכארה קשה לשוי' מהא דין נמס' פסחים (דף מ"ט ע"א) החולך ב"י' בבית חמיו או למול את בנו אם א"א לו לעשות שתיהן לא יחוור אחר חמצו אלא ימשיך דרכו ויבטל חמצו בלבו ונדי' ומשמע דהא דא"צ לחזור לשורוף חמצו הוות מושום דבאה סומcin על החיבור ואודיריתא דכבריטול בעלמא סגי לי', אבל אי הוה אחד שיש שנות שאינו עתה ברשותו לבתו, צריך לחזור ולבעריה, ועי' מג"א סי' תמד"ד סקי"א ואמאי צריך לחזור הא אמרינן עסק במצוות אף"י הליכה לדבר מצווה פטור מן המצוות ואיסור לו לעזוב מצותו לעשות את האחרינה אף"י אם הוא יותר חמורת כרכתיינה, ואפי' היה מצוחה עובדת כמו ק"ש פטור.

ושמעתי לתרץ דכיוון שלא פטרו את ההילכה לדבר מצווה אלא מיתורה דקרה בלבד כנ"ל בדברי הריטב"א ואיתר קרא ובלכתך בדרך לאשמע"י דאפי'לו הולך לדבר מצווה פטור ואי לאו הכיר לא הי' לנו ס"ד לפטרו מושום זה, והוא דלא לוסיף עלה כשבא לידי מצווה הווה חמורה כ"כ.

עי' במס' ברכות (דף י"א ע"א) שמסיק שם דפטור של חתן מק"ש הוה מושם עסק במצוות פטור מן המצוות דטריד טירידא דמצוות וילפינן לה מקרה ובכלכתך בדרך פרט לחתן, ומאי דעתך קרא מיהר ולא כללו בתוך סתם עסק במצוות פטור מן המצוות דילפינן מקרה דבשבתק בביתך כתוב רשי' דהוה אמינה דלא הוה פטור אלא שעוסק בעשיית מצווה במעשה ובפועל אבל חתן דתלי במחשבת בעלמא אימא לא קמ"ל ובלכתך בדרך פרט לחתן, והריטב"א פ"י במס' סוכה (דף כ"ה) دائ' לא כתיב אלא ובלכתך בדרך הוה אמינה דדוקא כשםעה המצואה הוה ההליכה עצמה אז פטור פטור שלו מקרה דבשבתק בביתך ואיתר קרא ובלכתך בדרך לאשמעין דאפי' הולך לדבר מצווה אף"י שאין גופו מצווה ג"כ פטור. ומלשון תר"י בברכות ממשע שפ"י כדבורי דש"י, ועי' בתוס' בד"ה ובלכתך בסוכה שם שהמציא סברא להיפך דהוה אמינה לחתן חמור טפי ממצוות אחרות שא"א לו לכיוון ולהוציא הטירידא מלבו משא"כמצוות אחרות קמ"ל דבעסק בכל מצוה שהוא פטור מן המצוות.

ונראה פשוט דיש להלך בין הטעמים הנ"ל, לדרש"י ולתוס' אינו פטור אלא כשעוסק עתה במצוות עצמה אבל

סי' ר"ג שהעללה דע"י אחרים פירושו בלא הבעלים לפניונו ואיך לק"מ. ומה שהק' הראי"ש בפ"ק רכתובות אמראי לא מברכין לדורש את האשנה יהא קרייה ולא שייחוי הקדריה, ועי' בקרבן נתנאל אות צ'. ועי' בח' חת"ס כאן מה שהעיר שקשורת התפלין על ידו אפשר לקיים ע"י אחרים שיקשרו לו, אבל ע"י בשווי בית שערים יור"ד

שםואל טירך

בעניין יודוי חטאים

מדות. דפשעים היוו עבירות שאדם ערשה מתוך מרידות וחתאים הינו שוגות, וגם איתא שם פלוגתא אם הקב"ה נושא עון או כובש עון, ונפ"ט דעתה פירושו שנוטל ומעביר את העבידה לגמר משא"כ כובש הדעה רורה במקומה עומדת אלא שמוסיף על מאוני הוכות. וא"כ קשה הקרא הנ"ל דמשמע דפשעים הקב"ה מעביר לגמר כדכתיב נשוי פשע, ואלו שוגות אין אלא מכסה והעבידה במקומה עומדת כדכתיב וכסוי חטא, ואיפכא צדקה להיות. ולפ"ז דחטא פירושו שוגג הא כתיב כסוי חטא, וא"כ אפי' שוגות אין לפירוש דלא כדברי הט"ז הנ"ל, ועי' במג"א סי' תר"ז סק"ה שכבר קדמני בkowski זוזה הינה בצ"ע.

ונראה לומר דברמת שתי מירמות הללו מחולקין אהדרי דלגמרא דיין דסוטה דgresi מפריט החטא"ו הוא חזק ס"ל דడוקא ודרכ פריטה בעלמא הוא דהוה חזק וחשטע יאמר שזה מתגאה על פשועו אבל מפרש החטא"ו דהינו שמפreshו שבשוגג בא המעשה לידי ובושים בו אדרבה טוב הוא למפרש החטא"ו משא"כ להש"ס מפרש דברכות גרסוי המפרש החטא"ו ג"כ חזק דס"ל אפי' בכח"ג אסור. ולפ"ז מיושב כל הדקדוקים הניל

gresi' במס' סוטה (דף ז' ע"ב) ת"ש אומר לפנוי דברים של הגדרה ומעשים שאירועו בכתובים הראשוניים כגון אן אשר חכמים יגידו ולא כהדו מאבותם יהודה הודה ולא בוש מה הי' סופו נהיל חי העזה"ב וכו', דחויז' דיש יכולות להתוודת בדברים על עבידותיהם, ומקרה הש"ס מהא דאיתא במס' בדרכות סוף פרק שאין עומדים מהא זדרכן עלי דמפריט החטא", ומפני דלצדך אני כנון יהודה כדי שלא תשדר תמר ודואבן כדי שלא יחשדו אהוהי ועי' בט"ז יור"ד סי' ה' סק"ג שכתב דכל העובר בשוגג בסתר מורה ברבים כדי שיתבישי ויהני לו כפרה.

ויש לדرك כמה דקדוקים בעניין זה. א) אליבא דהטה"ז הניל אמרاي הי' צrisk' הש"ס למייר דיהודה הודה כדי שלא תשדר תמר והוא בשוגג בא כלתו לידו ולא הכר בה והוה לוי' למייר בשלמא יהודה שוגג הודה אבל רואבן שהי' מזיד אמרاي הודה. ב) אמראי במס' ברכות איתא מירמא זו בשם רב כהנא והכא בשם רב ששת. ג) אמראי במס' ברכות הביא הש"ס ילפוחת מקרוא ג"כ אשי נשי פשע כסוי חטא. ד) אמראי כאן הגידוס דמפריט החטא", ושם ברכות איתא מפרש חטא". ה) מבואר במס' ד"ה (דף י"ז) ובתוס' שם ד"ה י"ג

בmag"א סי' תרפ"ז סק"ה משום דבריו המת שני. ועי' בריה"ף במס' שבת (דף י"ט ע"א) אהא דאין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם השבת דפי' הטעם משום דקא מכתל לי לעונג שבת. ועי' לדבר שרוי אפי' בע"ש העוסק במצבה פטור מן המצוות.

ויש לחזור לפ"ז מזו דינא דسفינה ביו"כ דלית בה מצות עונג אי מותר להפליג ערבית יהא"כ אפי' לדבר הרשות.

ועוד נראה לתרץ דכיוון دائ לא ביטל ולא ביעדר את החמצן ממילא כשתחשך יעבור על ב"י וב"י דהוה לאו שוב אין אומרים עוסק במצבה פטור מן המציאות דזה אינו אלא במ"ע לבך בשב ואל תעשה אבל לא בקום ועשה לעkor לאו דזה אינו שייך אלא בדיון עשה דוחה ל"ת דבע"י בעידנה רקא מיעקר לאו מקיים את העשה. ובמת מצוה לית לנו האי כללא העוסק במצבה פטור מן המציאות כמבואר בכמה דoxicתי ועי'

יצחק ליפטענפעלד

בעניין הבדיקה תחילת הזמה היא

בתרי בשבטה גנב וטבה ומכר משליין ולא עוד אלא אפילו אמרו בע"ש גנב וטבה ומכר משליין דבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר תלומין הווא ע"כ אעפ"י שכטב להשלשה או קימחות אחרחות ותונן דבריוו הווא דמלוקות זה בהכמה בהדרי הזמה תלוי בחלוקת אחרית הנזכורה בבר' קם בין אבוי ורבא אי עד זומם למפרע הווא נפסל או מכאן ולהבא הוא נפסל. וכיוון דקי"ל אבוי בזה ע"כ קי"ל הא דלא כרבא ואוקימ' וזה הווא הבדיקה של העדות דהם אומרים אטביהת ומכוורת השור הזה דהוה ביום אחר בהדייה ההזמה ובהאוקימתא דידי נפשות לק"מ. דחתם ליכא הבדיקה. לאפשר שהרג לב' בני אדם אחד ביום שעמידים הזוממים ואינן באין להכחיש עדות המזומים אלא להווים בלבד ולהגדיל עדות חרשה. אבל בשור צ"ל דאשר אחד מעמידים שנייהםadam לא כן קשה אמר קאמר הש"סadam העידי אחר תשלומי קנס דהינו באו שנים ואמרו הגמר דין פטורים מ"מ יהיו חיבין לשלם עבר השור שרצו להפסידו

הרמב"ם בפרק י"ח מהל' עדות הל' ד' פסק בפשיטות רבים שהוכחשו ולבסוף הוזמו הרוי אלו נהרגין או לוקין או משלמין מפני שהכמה תחילת הזמה היא אלא שעדרין לא נגמרה ואעפ"י שדבר זה פלוגתא בין אבוי ורבא במס' ב"ק (דף ע"ג ע"ב) עי"ש, נראה דהלהה כרבא כדקי"ל בכל דוכתי חז' מיע"ל קג'ם דהלהה אבוי. עי' במס' מכות (דף ה' ע"א) שחקיק הש"ס שם היכא שהעדדים המזומים מחיבין את הנדון ג"כ אדם לפי עדותם הי' כבר דנו נגמר בשעה שהיעדו הזומים עליו הרוי אלו פטורים ואם לא העידו על גמר דין אלא אומרים עדות המחייב אותו הרוי אלו חיבים, והביא שם בגמ' שני אוקימות לעניין נפשות דחיווב ופטור ושני אוקימות לעניין תשלומי קנס. דחיווב ופטור, וכולחו ממשמי' דרבא. יעדם הצל"ח שם בפלפול ארוך בעניין השמטה הרמב"ם אוקימתא דחיווב לעניין תשלומי קנס דהינו באו שנים ואמרו בחוד שבשתאי גנב וטבה ומכר ובאו שנים ואמרו בחוד שבשתאי עמנו היו היתם אלא

הניל שעירב ב' המিירות אהדרי. ולפי דברינו אדרבה מחולקים הם. ובעניין אדרבה מחולקים הם. מש"כ התראי' בראש מס' ברכות שנתנו טעם אמר דמי קרבן ספק שוגג יותר מדמי קרבן ודאי שוגג דהדרי אדם מתחרט ודואג עלייו וחזור בתשובה שלימה. אבל על מעשה ספק סבור לומר שבאמת לא חטאתי ע"ש. וכןנו כן כאן בעשה עבירה בזמיד עיטה תשובה שלימה ומתחרט וע"כ הקב"ה נושא עינו לגמרי. משא"כ בשוגג שאינו דואג עליו כי' שאומר בשוגג בא המעשה בידי. תשובתו אינו מועיל אלא לכוסות פשע.

ההטעם שלא חילק הגם' בין יהודה וראובן לעניין שוגג ומזיד שלא מצינו בשום מקום שאמר יהודה שהי' שוגג בדבר הוה. ואם כן היה מפרייט ולא מפרי, ועל כרחך איצטריך לחילוק אחרינה, ובunitsינו שינוי שמות האמוראים הא באמת מחולק רב שתת דוטטה ארבעה דברכות כנ"ל, ורב שתת לא ס"ל למידרש הקרא hei אל בדרך אחרינה ושינוי הגרסאות בין מפרייט ומפריש גם כן מובנים דתלוי בהפלוגתא הניל, וצידיך לומר דהא רשי' דמס' חולין שהביא הט"ז הוא אליבא דרב שתת באן דס"ל דיש יכולות להודות על השגות היכא דמפרש דבשוגג בא המעשה לידי, ומושב תמיית המג"א

שםיאול יצחק מארגערעטען

בעניין חוב האב במוונות בניו ובנותיו הקטניות

ובפירושו למשנה ד' מ"ט ע"א כשביאר דין מזון כתו עשה כמה חילוקים בין פחות משא ליותר משא בגין שפחתות משא כופין אותו ולא הזכיר החילוק שפחתות משא מדאוריתא ולאחר ששתתקנת חכמים? הר"ן כתב (בסוף פרק אף ע"פ) ז"ל: ונראה לי דכי אמרינן הו אוטם קטני קטנים (דיהינו פחות משא) דוקא כשהם קיימת ומדין מזוני אם נגעו בה וכו' אבל כשאין אמן קיימת איינו חייב במזונותהן. ועל זה אמר המשנה למלך: אה ומדבר ריבינו שכח שם שארם חייב וכו' משמע דס"ל מהר"ן דמוונות בניו מדין אם נגעו בהداول למאי הלכתא אקסינו להמא חייב אדם לוון את בניו. אבל זה ק"ק דבhalכות אישות פ"ט הלכה י"ד פסק בא"ד אבל בת היבמה ובת השני ובת הארוסה ובת האנוסה וכו' אבל בחיה אביהן הוא חייב במזונותהן כדיןשאר הבנים והבנות בחיה אביהן. משמע לכואורה שהרמב"ם סברداول מריד אמן הוא חייב מזונותהן. אבל ציריך לישב דיקוק המל"מ למאי הקיש הרמב"ם דין אשתו לדין בניו ובנותיו?

הטייר באבן העוזר סיימון ע"א פסק ז"ל: חייב אדם לוון את בניו ובנותיו עד שנן בניו שיש. וכותב ר"מ מרוטנבורק אפילו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אביהם אם חייב לזונם כיון דתקנת

היא כדכתיבנה בראש דברינו, וא"כ סוחרים פסקו אהדי. ונראה לתרא דיש חילוק בין שני הדברים דבכת אחת הדתים אין אומרים הכחשה תחולת הזמה היא אבל כשכת אחת מכחישם ואח"כ בא כת שנייה והזימום או שפיר אמרינן הכחשה תחולת הזמה היא ונעשין זוממים ועל זה KAמר הרמב"ם שם הכחשה תחולת הזמה היא.

הרמב"ם בפי"ב מהלכות אישות הל' י"ד פסק ז"ל בשם שרדם חייב במזונות אשתו כד הוא חייב במזונות בניו ובנותיו הקטנים עד שייהיו בניו שיש שנים מכאן ואילך מאכילן עד שיגדלו התקנת חכמים. הרי הקיש הרמב"ם דין מזונות בניו למזון אשתו. ושם בהל' ב' פסק הרמב"ם שמזונות אשתו מן התורה, משמע שהרמב"ם סבר דאב חייב במזונות בניו וכותו גם מן התורה עכ"פ עד שם בניו שיש שנים. ובגהות מיומנו (אות ט') על בניו ובנותיו הקטנים כתוב ז"ל באראש התקינו שיה אדים זו בניים ובנות קטנים (כתובות רף מ"ט ע"ב) ע"ש. ופירש"י עד שיביאו שתי שערות.

אבל לכואורה דברי הגה"מ הם תמהיהם. הדא שלא פסקין כתקנת אישא דאמר בגמ' איבעי להו הלכתא כתוי או אין הלכתא כתוי ת"ש כי הוי ATI לKEYI' דרב יהודה אמר להו יארוד ילדה וכו' משמע דאיין הלכתא כתקנת אוشا ע"ש בוגרא. יכו כתבו הפסוקים. ואם כן מי אמר ההג"מ וסתם פשוט קשה מי רצחה ההג"מ לדייק הא הרמב"ם קאי אליבא DAOРИיתא שמדאוריתא חייב לוון את בניו ומאי מוסף הגה"מ? ועוד ק"ק על הרמב"ם גופא שכן אמר שモונות בניו פחות מזו שחייב מדאוריתא.

דHAMזומים אישור אחר באין לחייב משא"כ בימות דביוון שהיעידו אגברא קטילא פטורין כמו אם היו הרגין אותן עיי'ש באורך בהצל"ח הנזכר.

וא"כ מיושב אמאי השמייט הרמב"םaea דראבא שלא קייל כתוי כיוון דקייל' כאבוי בעיל' קג"מ. קשה טובא לפי דבריו דתלה דין זה בדין דהכחשה תחולת הזמה היא. דהא בהדריא פסק הרמב"ם כרבה דהכחשה תחולת הזמה

בענין מראית עין

מותר בחדרי חדרים, וכן אין אלו איסור דרבנן משום דמייה לעכורים שבוחן היא, על כן מותר לבנות על ידי נכריו חוץ לתהום. וחת"ז בס"ס רמ"ג גם כן כתוב דבראיסור דרבנן מותר בחדרי חדרים דכ"כ הרואה"ש בפ' חבית דבאיסור דרבנן לא אמרינו אפילו בחדרי חדרים אסור.

וצ"ע לדברי הסמ"ג דס"ל דאמירה לעכורים דאוריתא ס"ל להסמ"ג דאמירה לעכורים דאוריתא זה ודוקא כאשרם להנכרי בתוך השבת לעשות המלאכה. אבל אם אמר להנכרי קודם קודם השבת לעשות המלאכה, או אמרינו דאמירה לעכורים קדום השבת על כן היה דרבנן

במס' ביצה (דף ט' ע"א) אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור, ובאו"ח סי' רמ"ד בדברי המחבר בסע' א' איתא שם אין יהודי עושה מלאכה بعد יהודי אסור לעשותו בשבת אבל אם היהת המלאכה חוץ לתחום גומן אין עיר אחרת בתוך תחומו של המקום מותר. ולפי זה קשה על גמרא דידן, אמרינו דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור. וקו"ז ייל עפ"י דברי התוס' במס' כתובות (דף ס' ע"א) ד"ה מעכו, דתוס' כתבו שם דיש חילוק בין דאו' לדרבנן דודוקא באיסור דאוריתא אסור בחדרי חדרים אבל באיסור דרבנן אז

שווים לענין אם יש להם מוניות להתרנס משליהם.

ועכשיו נבהיר הגה"מ שהרמב"ם נמי סבר דין מוניות בניו אפילו אם הם פחות מוי' שנים מדרבן והאבני מלואים סימן ע"א סק"א למד פשוט בגמרא דתקנת אורsha ה"י משנוaldo עד שהביאו שני שערות. והא דלית הלכתא כוותי הינו בקטנים מש עד שייביאו ב' שעירות אבל בקטני קטנים עד שיש שנים חייב לוזון כדאי' פ' אעפ"י (דף ס"ה ע"ב) עי"ש. ובזה מפרש המשנה הלכות את הגה"מ. דהגה"מ רצה לפרש את דברי הרמב"ם דחייב במנונות בניו ובנותיו הקטנים עד שהיא מישב הר"ן דאמר בסוף דבריו לא ראוי לראים שאמרו כן, והוא אליבא דמשנה למלך סבר הרמב"ם מהו הר"ן, ודוחק גדול לומר שהר"ן לא ראה את הרמב"ם. אבל לפי מה שŁמדרנו פשוט בהרמב"ם ATI שפיר, שלא בא הרמב"ם לומר שמנונות בניו נגרר אחר Amen אלא לומר שדיןיהם

חכמים היא זכו במנוניותם אפילו אם יש להם להתרנס משליהם ומש ואילך מצוה לו נום עד שיהיו גדולים ועל זה נאמר עשה צדקה בכל עת וכוכו. ואם כן בזה יכול שפיר להתיישב סמיכת הרמב"ם מוניות אשתו למוניות בניו פחות משש. דהרבב"ם לאathi למימר שמנונות בניו פחות משש מDAOיתא אלא לומר כשם שמנוניות אשטו חיב בין אם יש לה ממשלה בין אם אין לה כך מוניות בניו ובנותיו פחות משש חייב בין שיש להם להתרנס משליהם בין שאין להם. וכמו כן למד האבני מלואים פשוט בהרמב"ם. ובזה מישב הר"ן דאמר בסוף דבריו לא ראוי לראים שאמרו כן, והוא אליבא דמשנה למלך סבר הרמב"ם מהו הר"ן, ודוחק גדול לומר שהר"ן לא ראה את הרמב"ם. אבל לפי מה שŁמדרנו פשוט בהרמב"ם ATI שפיר, שלא בא הרמב"ם לומר שמנונות בניו נגרר אחר Amen אלא לומר שדיןיהם

אליעזר זאב קלין

בענין ספק ספיקא

כתובה דאיתור קודם שנתארסה נאנשה ומקה טעות. והפני יהושע העיר על תירוץ התוס' לפי שיטת הרשב"א בסוףקידושין דסבירא ליה רדין ספק ספיקא הוא מטעם דוב. פירוש שרוב כדין להיתר א"כ אף הכא יש כאן ספק נוסף לספק הראשין דאת"ל בקי שמא אחר שנתארסה נאנשה והוא רובה ועיין שם תירוצו שדווח.

והנה הרשב"א לשיטתו דס"ל ספק ואוריתא מן התורה לחומרה הזכירה לפרש דדין ספק ספיקא הוא מטעם ריב, אבל להרמב"ם דס"ל סדר"א מה"ת לקולא רבספק הראשון נעשה ספק

גדסינן במש' כתובות (דף ט') אמר אביי אף אין נמי תנינא, דהאומר פתח פתח מצאתי נאמן לאוצרה עלייו בתולה נשאת ליום ד' ליום ד' אין ליום ה' לא מי טעמא משום איקירורי דעתא ולמאי אי למתיב לה כתובה ניתיב לה אל לאוורה עליו. ותוס' שם בד"ה אי למתיב לה כתובה, הקשו אמר מפסידת כתובתה וזה הוה ספק ספיקא ספק אי הוה בקי בפתח פתחה ואת"ל פ"פ הוה ספק באונס ספק ברצון כי ע"ש. ותירצו שלא חשיב ספק ספיקא כה"ג משום דהאי ספיקא שמא באונס לא חשיב ספיקא גמור ומתייב לה

צריך להניח מהשקרים אצלם בחדרי חדדים כドוחוכחנו לעיל. וועלים יפה ד' הרמ"א. אבל מהתימה על הט"ז והש"ד אמראי החמיר בויה לצריך להניח מהשקרים אפילו עם בשר עוף בחדרי חדדים הא בשרד עוף איינו אלא איסור דרבנן.

ואפשר ליישב דמדברי הט"ז שם בסק"ה משמע קצת דהוא ג"כ אסור היכא דיש חשש שהרוואה יגהג ג"כ הכי, ונראה רמטעם לפני עור נגע בה ומטעם לפני עור יש להחמיר אפילו באיסור דרבנן מבואר בתוס' ע"ז (דף כ"ב ע"א) ד"ה תיפוק, דלפנוי עור נהוג אפילו באיסור דרבנן, ועי' בספר חתן סופר על נזיקין בכלל לפני לעור אותן כ"ז, משא"כ במראית עין גדייא רטעם איסורו هو משום חזה, ועי' בשוח' חת"ס או"ח סי' ס' שרצה להקל במראית עין של רבים כיוון שאין חדשין את הרבים. ובזה מושב ג"כ רעת הט"ז בין הכא להתקם דבר שבת דליך חשש לפני עור אלא חזה, על כן מותר באיסור דרבנן, משא"כ בשער עוף וחבל שקדמים דיש ג"כ טעם לפני עור על כן החמירו בה הט"ז והש"ד.

אפשרו לדעת הסמ"ג ומותר חז לתחום. ובענין הטעם אמראי יש לחלק בין חדרי חדדים לרה"ד בין איסור דרבנן לאיסור دائיריתא, עי' בראין בסוגין שכטב שם אתה מתירדו ברה"י ATI לעשות אפילו ברה"ר, ומפי דבריו ממשע דיש קצת קולא בענין רה"י דאיינו אסור אלא משום דה"ר, וא"כ האיסור דרבנן אפשר דקים להו לחוז"ל דהוא גינויות טובא, וא"א לגוזר משום דהוא גינויה לגינויה משא"כ באיסור دائיריתא.

ועי' ביר"ד סי' פ"ז סע"י ג' בהג"ה רחילק שם דרבינו הרמ"א בין בשער בהמה בחלה שקדמים דיש להניח אצל מהשקרים משום מראית עין, ובין בשער עוף דמותר אפילו بلا שקדמים אצלם משום דאין איסורו רק מדרבנן, ועי' בט"ז ובש"ך שם שלכתלה החמירו אפיי בכשר עוף שלא לאכלו ביחד אלא אם כן יש מן השקרים אצלן, ופי' מש' לעיל יהיו דברי הרמ"א מבוארם היטב. DSTAM בישול בצענה ההה בתוך הבית ועל כן בשער בהמה דהוא מן התורה צריך להניח מהשקרים אצלן, אבל בשער עוף דהוא מדרבנן איינו

מכל מקום או מקובלן קדוק בחזקת בעלי מעיקרה ותו ליכא שם איסור עליו משום דהפק ב"ד הפק.

אך זה טעות חרدا דלהבעול הוא רספוק איכא אבל להasha שיזועת אם זינתה אם לאו ליכא שם ספק, ועוד שהרי תחית' סבירה לנו ס"א מה"ת לחומרא, ועוד דאדבא א"ג ס"ד"א מה"ת לחומרא ע"כ נפרש כהרב"א דס"ס מטעם רוב א"כ קושיתו אינה קושיא כלל וכקשה הגרע"א בחידושיו דאם ס"ס הוא מטעם דוב פשיטא דאין מוציאין כתובה משום ראיון הולבין בממון אחד הרוב, וצריך להבין התוס'.

אמנם הנה הפ"י הקשה קושיא לאחרת והיא להיפך קושיא הניל' דלקמן (ברף י"ב ע"ב) גבי משארסתני נאנסתי והוא אמר עד של אריסטיך והי' מקחי מקח טעות ר"ג ז"ד אליעזר ואמרדים נאמנת ובגמרה מפרש טעמא דר"ג משום דהיא טוענת ברוי והוא טוען שהוא ואית לה מיגו או חזקה משׂוּה נאמנת. והקשה הפנ"י הכא גמי היא טוענת ברוי והוא שמא שחררי אנו מסופקין אם הוא בקי אם לאו הרדי דאין מקבלין טענתו כתעתת ברוי אלא כתעתת שמא גם אית לה חזקת בתוליה וחזקת כשרות ואיפלו מיגו אית לה שהרי היה יכול לومة מותח עץ אני תחתיך דנאמתן למאי דקייל כר"ג, וא"כ אפילו ולא טעמא דס"ס גמי תהי' נאמנת.

יש לתרץ בין קושית הפנ"י ובין קושית הגרע"א דחדא מתרצתה אידר, הדנה הפנ"י עשה טענתו וראי עעל זה יש לתוסיף דאין טענתו וראי טענת שמא אלא ספק טענת שמא שהרי רוב בקיאין הן, והרי הוא עומד וצוחה ודאיفتح פתוח הוא ואיך נבטל הbery שלו ולימור דשמע טוען ועכ"פ מספק ברוי לא נפק, ונאמר דהתוס' לא הקשי קושיתו מזון ס"ס דהיא מטעם רוב דזה לך' קושית הגרע"א ז"ל, אי נמי דלא' ספק ספיקא וכו' שמבואר בתוס' יישנים שם דלא חשיב ס"ס כיון דאין יכולין להתחפק ולומר ברישא ספק

דרבנן וספק דרבנן לקולא, והכא דכתובה מןין הוא, לא קשה קו' התוס' כל דלא שייך לומר בממון דבשביל הספק הראישון יותר מדאורייטה הינו נפטר, דאם נפטר למה ייחיבו חכמים מספק, וויל' דארך על פי שכחובה ממון היא מכל מקום יש גם כן איסורה בכחובה כמו שיש איסורה בכל ממון ואיסורה היא האיסור של גול וחמס, נמצא שם ייחד לה הבעול קרקע לחייבת ונארסה עלייו משום איזה טעם וגירושה, ועכשו אנו מסתפקים אם הוא נאמן להפסיד כתובתה או לא יש כאן שאלה על הקרקע של מי היא של הבעול או של האשאה, אם הבעול נאמן להפסידה כתובתה, הקרקע של הבעול ייש איסור גול וחמס על האשאה, אבל אם אין הבעול נאמן להפסידה כתובתה, או הקרקע של האשאה ייש כאן איסור גול וחמס על הבעול, וכיון דספק ספק איכא נמצא דמכח ספק הראישון יותר האיסור של גול וחמס מדאורייטה ויש כאן רק איסור גול מדרבנן, וכיון דספק ספיקא היה כאן לחייב האשאה משום דהיא החזקת כתובתה פירוש שהיא היה לה גם חזקת כתובתה, פירוש שהיא בחזקת כתובתה שללה הכי מחמת הספק השני יותר האיסור גול מדרבנן מה האשאה, ולהבעול אדרבה נאסר האיסור גול, וכל זה הוא לפוי סברת הרמב"ם, ולסבירה הרשב"א דסבירא לייה דס"ס מטעם רוב ומטעם דוב נאסר בקרקע זו נמצא דלבעל האיסור גול מדאורייטה אבל להasha ליכא שם איסור גול אפילו מדרבנן, ולכן הקשו בתוס' אמא מפסידה כתובתה הוא חותה ספק ספיקא וכו'.

והשתאותי שפיר מה שתירצו התוס' דהספק השני לאו ספק השקול היא ולא אמרין ספיקא דרבנן לקולא אלא בספק השקול, נמצא דהאיסור דרבנן שיש על האשאה לא יותר מחמת הספק וכיון דארך לה האיסור איכא ע"ג שלא דמי איסור דידיה לאיסור דידיה דאיסור דידיה דאוריתא יאיסור דידיה מדרבנן

אברהם קאפעול

ברון שיבור לעניין ק"ש ותפללה

ו' בעניין תפלה בזיה'ו' דבכל פעם איין אנו מכוננים, דלהרא"ש יפסיק בדוי להחטפלו ולירשי' פטור, ולש"י רשי' הניל לא בעניין לדוחוק במרן הב"י רההו' זוגא דרבנן אוונסם הי' אוננס השינה אלא שבבנין ר"ג תנן בא מא מבית המשתה הדינו קודם עה"ש ושוב לא הי' להם פטור העוסק במצבה פטור מן המצבה וע"ב לא הי' להם זמן לקרוות דוחוק ע"ש דחיןין דшибור אוונס הוא אלא עד עה"ש בלבד. אבל בהלווא דברי' דריב"ל היו מאירビין יותר וע"כ היו פטורים עד אותו זמן מדין עוסק במצבה, אלא דקשה טובה לומר הני מפרש"י עצמו באן בכרבות דההו' זוגא דרבנן אשתקור וישנו ונרדמו עד לאחד עה"ש, וצ"ע אמא הי' רשי' צריד לפреш הני ולא במ"ש לעיל רשי' בסובבה. אלא י"ל דבביה"ג ליכא למימר דבשעת הדחק הוא דפטור ואדרבה לא אוננס מוקרי ולכתחילה גמי מזיא לקרוות קודם הנה"ח לבו"ע כיוון דיש לו פטור מצד עוסק במצבה, וע"כ הי' רשי' צריד לאוקמא באוננס שנייה ונכוון חוליק מרן הב"י אפי' לדעת רשי'.

ויש להעיר דכל קושי' הב"י לא הוה אלא לש"י הרא"ש דר"ג מודה לרשב"י בשעת הדחק אבל מלשון הדיר"ח משמע דפליג ר"ג עלי' דרשבי' ובו איתא בהדריא בעעה"מ, וא"ב ליכא קושי' כל דבשעת הדחק קייל להלפה ברשב"י כיוון לכם בפסק רשותן וק"ש לא עד נה"ח ולא בר"ג דמתני' ואפי' בגין ר"ג הי' יכולין לקרוות עד נה"ת.

שמע, והיל בר' ושם. ישפיר הקשו אמראי מפסידה כתובתה דרבbery ושםאו וחזקה ומגו בר' עדיף וע"ז שפир תירצז הדספק השני לא ספק השkol הוה ואיזו המיעוט של הספק השני מסלק את המחזאה על מזעה א"כ המחזאה של הספק השני מסלק את המחזאה מהספק הראשון ולאו בר' ושםאו הוא דאיתני ספק בר' נמי איבא.

תנן במתני' קמא דמס' ברכות מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את השמע אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חיבין אתם לקרות ע"ב. ועי' בב"י א"ז סי' צ"ט שהק' ממשנה זה מהא דאיתא לקמן (דף ט' ע"א) דההו' זוגא דרבנן דאיתא בהלוא דברי' דריב"ל אותו לקמן דריב"ל אמר כדאי הוא ר"ש לטסוך עליו בשעת דוחק ע"ש דחיןין דшибור אוונס הוא דבנוי רבנו גמילאל פושעים היו שנמשך לבם אחר המשתה של רשות משא"כ ההוא זוגא דרבנן דגמשך לבם אחר משתה של מצוה. והק' הב"י על זה דא"כ צרכין לחלק להלכה בין סעודות רשות לסעודות מצווה, דבעוסק בסעודות חדשות אין יכול לקרוות אלא עד עה"ש והעסק בסעודות מצווה יש לו זמן עד הנה"ח. וע"כ הב"י עצמו חילק בדרך אחרינא דבנוי ר"ג היה נזירים אחר המשתה וע"ב אם לא קראו ההו מזידים משא"כ ההוא זוגא דרבנן דחטפות שינה וננו עד סמוך להנה"ח. ועי' במס' סוכה (דף כ"ה ע"ב, כ"ז) ע"א אי בני חווה חיבין בקיש דריש"י פטורים ממשום עוסק במצבה פטור מן המצווה ולהרא"ש חיבין ממשום דיכולין לחייב לכם בפסק רשותן וק"ש לא הוה טראח למפרטיו אותן ידי חותמן משא"כ תפילין ותפלה. עי' בתה"ד סי'

באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון שמא איןו בקי, אלא הני נפרש דביוון דעתענט ספק שמא הוה והייןנו כמו מחזאה על מחזאה ונותף לוזה ספק שני דהוא נמי כמחזאה על מזעה א"כ המחזאה של הספק השני מסלק את המחזאה מהספק הראשון יעשה את טענתו לטענת ודי

שמעו אל קליין

בעניין איסורא דעתך כי ממונא

לאיסורא הוא דכיוון דעתך לאיסורא הוא דבר
חמור לא מולולין בה יכול האי כמו
גביה ממונא. ולפ"ז קשה מהה דמסכת
שבועות אמרתנו שאני סוטה דעתך לאיסורא
דעתך כי ממונא הוא ולהכי הוא דינו
כמובן גירידא והוא מה בכך דעתך כי
mmoana כיון דהוא איסורא ליציריך תנאי
כפיו.

ונראה לישב העניין לפי מה שכתב
הריטב"א זיל' במס' שבועות זול' ואנני
סוטה דעתך דעתך כי ממונא. פ"י
משום כתובה ות"ב והינו טעם נמי
רביעי ד"מ בגיטין וקידושין תנאי כforall
ובקוניות נמי הוא אייכא הפסד ממון
דמתהס בההוא קומס ואית' עדות נמי
דמתני יש בו ממון זיל' דכיוון דאיין
הממון לעדים הנשבעים לא חשיב אלא
איסורא בלא ממונא עכ"ל. ולפ"ז ניחא
הת"י שאני סוטה דעתך דעתך כי
mmoana פ"י ע"ג דהוא איסורא כיון
דעתך כי הפסד ממון לא בעי תנאי
כפיו. והוא דכלאים לא הו דינו
כאיסורא דעתך כי ממונא זיל' כמו
שכתב הריטב"א זיל' גבי עדים דכיוון
ראיון הפסד ממון לעדים הנשבעים
חשיב לי איסורא בלא ממון א"כ גבי
כלאים נמי כיון דליך הפסד זהה
ש庫רע בגדר כלאים של חבירו כדמשמע
מהה שבביא הדרישה בי"ז סי' ש"ג
מההוא חסיד דראה הנכדי שלבש
כלאים והלך בשוק והוא סבר שהוא
יהודי והפשטו בשוק והפסיד ע"ז זה
די' מאות וחוביים. משמע דודוקא משום
דאיגלאי מילתא הדוי נזכיר להכי הפסיד
אבל הקורע בגדר כלאים של חבירו לא
הפסיד כלום וא"כ הו דינו כאיסורא
בלא ממונא ומשועה לא גמרין מהשב
אבדה. ולפ"ז נחאה נמי מה שבtab
הרבביין לגבי השב אבידה דאיינו ראוי
שריחה כבוד הוקן מפני ממונו של זה
ר"ל דכיוון דלית לך זיל' הפסד ממון
אבדה להשיב אבידה חבירו.

בברכות (י"ט ע"ב) אמר ר' יהודה
אמר רב המוצא כלאים בבגדו פושטן
ואפ"י בשוק מ"ט אין חכמה ואין תבונה
ואין עצה לניגר ח' כ"מ שיש חלול
השם אין חולקין כבוד לר' ת"ש
וחתולמת מהם פעמים שאתה מתעלם
כוי כהן והוא בכיתת הקברות או היה
זקן ואינה לפ"י כבודו או שהיתה מלאכתו
מרובה مثل חבירו לבך נאמך והתעלמת
אםאי למא אין חכמה וכוי שאני התם
רכתי וחתולמת מהם וליגמר מינה
איסורא ממונו לא ילפינן ע"כ.

ועיין בדמ"ב פ"י מהל' כלאים ה"כ ט
וזיל' הרואה כלאים של תורה על חבירו
אפ"י היה מהלך בשוק קופץ לו וקורעו
עליו מיד ואפ"י היה רבו שלמדו חכמה
שאיין כבוד הדריות דוחה אסור לית
המפורש בתורה ולמה נרצה בהש
אבידה מפני שהוא לא של ממון.

ולכוארה קשה כיון דפסקין הדראוה
כלאים של תורה על חבירו מותר
לקורעו א"כ הו כלאים איסורא דעתך
ב' ממונא והוא אמרינו במס' שבועות
(דף ל"ו ע"ב) לעניין תנאי כפול דכי
לית לי לר'ם דבעינן תנאי כפול היינו
בmmoana אבל באיסורא אית' ליה וכ"ה
כיון דסוטה הו איסורא אמר לא בעניין
תנאי כפול שאני סוטה דעתך דעתך
ב' ממונא הו. משמע דעתך דעתך
ב' ממונא הו דינו ממונו גרידא
וא"כ הדרא קושית הגם דligeimer כלאים
מן וחתולמת כיון דשניהם הו ממונא.

וכרי לחרץ הקושיא צדיכין לרעת
הסביר אמר לא גמרין איסורא
mmoana דהא לכוארה קשה דברכות
פירש"י דעתך ממונו לא ילפינן
משום דmmoana קל מאיסורא. והרבביין
על הרמב"ם הניל מפרש דבלאו של
mmoan גגון זקו ואינו לפ"י כבודו איינו
ראוי שידחה כבוד הוקן מפני ממונו
של זה. משמע דהחילוק בין ממונו

**הנהלת הישיבה, אברבי הכלול ותלמידי הישיבה
מכריכים בזה את ידידי הישיבה ואת חבריהם
בברכת מול טוב חמה לשמחותיהם.**

הרב ר' יעקב אשר גאטהייל
הרב ר' צבי גולדבערגנער

הרב ר' יו"ט גליק

הרב ר' יקותיאל יורא גראינוואלד

הרב ר' יוסף דב ווייצנער, חבר הכלול

הרב אל"י לאנדא

הרב ר' חיים צבי ערדיטס

הרב משולם פייש פרנקל, ר"מ בישיבה

הרב אשר פרננס, חבר הכלול

הרב ר' שלמה צעגלאדי

הרב יוסף יהנה קאמפאויטש

ל ניר שז איזה ס

יזכו לבנות בית נאמן בישראל.

הבה"ח הר"ר פנחס יעקב אויש, חבר הכלול

הבה"ח הר"ר מרדכי יהושע גראינבערגנער

הבה"ח הר"ר משה היקינד

הבה"ח הר"ר צבי הכהן וויס, חבר הכלול

הבה"ח הר"ר שלמה מארכאואיטש

הבה"ח הר"ר יהושע רוזמאן

לאירוזס יהה ס

בורא עולם בקנין השלים זה הבניין.

הרב מרדכי קנטפלער, מנהל הישיבה, זוג'

הרב אברהם יצחק אייזענבערגנער, חבר הכלול, זוג'

הרב חיים אלימלך בלוחם זוג'

הרב ר' יהושע ווינשטיין זוג'

להולדת הבנים

יזכו לנגדים לתורה לחופה ולמעשים טובים.

הרה"ג ר' צבי וועבער זוג'

הרב חילן האנדולער זוג'

להולדת החבת

יזכו לנגדים לחופה ומעשים טובים.

הרחה"ג ר' אהרון וויזנער, אבדק"ק פשעטישל בינדערטיכלע זונג'
הרוב ר' פנחים אטלאס זונג'
הרוב ר' יששכר דב ביישוטין זונג'
הרוב ר' שלמה זלמן גאטהייל זונג'
הרוב ר' משה גאלדערגער זונג'
הרוב יואיל צבי גליק זונג'
הרוב ר' ישראיל חיים גריינוואלד זונג'
הרוב ר' חיים צבי הירש זונג'
הרוב אשר לאמעל לאנדא זונג'
הרוב ר' בנימין עדליים זונג'
הרוב ר' זאב קאפאויטץ זונג' ולכל משפחותיהם
לנישואי הבנים.

הרחה"ג ר' אברהם מאיר פרלמן זונג'
הרוב ר' יעקב אייזענברגער זונג'
הרוב ר' פנחים אטלאס זונג'
הרוב ר' מאיר ליבטונגפעלד זונג'
הרוב ר' שאול פאשקעט זונג'
הרוב ר' שלמה יהודה הכהן קאהן זונג'
הרוב ר' זאב קאפאויטץ זונג'
הרחה"ג ר' דוד קוויאט זונג' – ולכל משפחותיהם
לנישואי הבנות.

הרוב שמואיל שלמה דאויידאויטש זונג'
לנישואי הנכדים.

הרחה"ג ר' שלום הכהן וייט, אבדק"ק ש' אויהעל, זונג'
הרוב ר' מאיר היקינד זונג'
הרוב ר' משה וויזנער זונג'
הרוב ר' משה מארכאויטש זונג'
הרוב ר' משה רוזמאן זונג'
מרת גאלדא גריינברגער
לאירוסי הבנים.

הרוב ר' אפרים פישל הכהן פריזולער
הרוב ר' בנימון וויזנטהיין זונג'
הרוב ר' משה וויס זונג'
הרוב ר' אליעזר קנאפלער זונג'
לאירוסי הבנות.

קהל אונגרו ארכיאום
מכהן מופת מול טומם להחנהלה החדש ולבכ' חבריה
ולכל מתפללי בית מדרשינו.

ר' שמואל שלמה דאנויראוצ'ויטש, ראש הקהלה

ר' אברהם מרדיי גראנוואלד —

ר' יוסף יודא מארגנערעטטען — פרעוזידיאום

ר' יצחק אייזיק קרייזמן —

ר' שלמה זלמן שפיגעל — זוויס פראזידענטן

ר' אברהם נוימאן —

ר' אהרון קלין, טשרטמאן גבאי דחברה קדישא

ר' בנגאל יודא קווארי —

ר' יום טוב גליק — נבאים

ר' דור וויס, טשרטמאן אוף בארד

ר' משה אברהם איזענברג, קאיטשערטמאן

ר' ישראל בלוט —

ר' יודא גראנוואלד —

ר' יהושע וויינשטיין —

רב' יודא קלינגראט — רואי חשבון

ר' בנימין צבי וויזנער, סעך

ר' יעקב איזענברגער —

ר' צבי אויסלענדער — טריעישורע

מוח"ר ר' שמואל ישע' טענענבוים, י"ר הוועד הכללי

ר' ישכר דוב בישין

ר' יוסף צבי ענגעלמאן

ר' שלמה ליעיבאר

הרחה"ג ר' אהרון ווידער, אבדק"ק לינדו' זונז'

הרחה"ג ר' אברהם מאיר פרמלו' זונז'

רב' שמואל יודא בלוחט זונז'

רב' יעקב איזענברגער זונז'

רב' ר' יוסף דב בלוחט זונז'

רב' ר' בנימין וויינשטיין זונז'

רב' ר' אליעזר קנאפלער זונז'

מרת גאלדא גראנוואלד זונז'

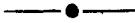
להולדות הנכבדים והנכבדות

רב' ר' מרדיי שאלאמאן

להכנתם בנו בעול המזונות

יזכו לדורות נחת מצאצאייהם.

הננו מאהליים רפואה שלמה מן השמיים בקרוב לירידינו הדגול

והצעילה רודף צדקה וחסיד הרב ר' משה ירוחם בידערמאן היין!

ח ז ק ז ג ת ח ז ק !

הנהלת היישבה

בית מדרש — כהל אונגנזר

הננו מודיעים אשר בית מדרשינו פתוח בכל יום
משעה 5 בבker עד קרוב לחצות הלילה, לתורה ותפלה.
בשעה 6 בבker מתחילה תפלה י"ח'ריה — מנין ראשון.
בן אנו מודיעים שמתקיים שיעוריים בגפ"ת נבלה בכל יום.

כמו כן הננו שמחים להודיע
שיש לנו מקוה כשרה וחמת, מים צלולים, מקלחות (שאוזר בלע"ז)
בכל יום וע"ש זעירות להקהל הרחב.

מודעה חשבה

הרוצים להתקבל בתור חבר בקהלתינו "כהל אונגנזר"
נא להתקשר ע"פ הכתובת :

Khal Ungvar, 5306 — 16th Ave., Brooklyn, N. Y. 11204

או לצלול : 494-6788

**אגודת תלמידי ישיבת בות שעריות
חברה ש"ס**

בכל חברינו שקבעו עליהם מסכת לסייע הח"ס מתקשים לסייע
ליום חמישי, כ"ז אלול התשכ"ח (יום א דהילולא של מון
בעל בית שעריות ז"ל), ואיתך נהוג סיום הח"ס לבבזד קדושת
מן ביום הנ"ל.

בנ"ז מתקשים הרוצים עוד להשתתף בחברה ש"ס, להתקשר איתה:

5306 — 16th Ave., Brooklyn, N. Y. 11204, Tel. 494-6788

בפקודת אדמו"ר מון ראש היישיבה שליט"א

הנו מבקשים מכל התלמידים לאחר עוזבת הישיבה להשתתף בשיעורים
הנלמדים בישיבה ולקבוע עתים לתורה בבית מדרשינו ע"י הישיבה
שה בברא פארק או בנויליאנטבורג או בכל מקום מגריהם.

נִיחוּם אֶבְלִים

הנו עטפי אבל ממשתפים בצעיר של תלמידינו וחברינו, ז"ה
אגודת תלמידי ישיבת בית שעריות, היקר והמצוין מאד נעלמה הר'
יוסף קלינגנברט וכל משפחתו, על פטירת אביו יוזען הנפטר יידיד
בל חי לומד תורה, הרבנו הנכבד המפורסם ת"ה ובעמיש"ט מוח"ר
בנימין קלינגנברט נ"ה.

המקומות יהוו אותן ותובה להמשיך בעבודת הקודש וללמוד
תורה לשמה ולתוכה עבג"א.